

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA REGIONÁLNÍ A ENVIRONMENTÁLNÍ EKONOMIKY

Vliv zahraničních investic na HDP a nezaměstnanost v Moravskoslezském kraji

The Influence of Foreign Investments on GDP and Employment in Moravian-Silesian
Region

Student:

Milada Lipková

Vedoucí bakalářské práce:

prof. Ing. Jiří Kern, CSc.

VŠB-Technická univerzita Ostrava

Katedra

Ekonomická fakulta

Akademický rok 2009/2010

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra regionální a environmentální ekonomiky

Zadání bakalářské práce

Student: **Milada Lipková**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202R040 Regionální rozvoj
Téma: **Vliv zahraničních investic na HDP a nezaměstnanost v
Moravskoslezském kraji
The Influence of Foreign Investments on GDP and Employment in
Moravian-Silesian Region**

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Teoretická východiska regionálního rozvoje
 3. Vliv zahraničních investic na regionální rozvoj
 4. Zahraniční investice v Moravskoslezském kraji v letech 2003-2008, jejich dopad na vývoj produkce a nezaměstnanosti
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

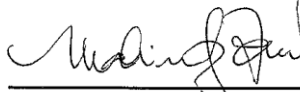
- MAIER, G.; TÖDTLING, F. *Regionální a urbanistická ekonomika. Regionální rozvoj a regionální politika*. Bratislava: ELITA, 1998. ISBN 80-8044-049-2.
- WOKOUN, R.; MALINOVSKÝ, J.; DAMBORSKÝ, M.; BLAŽEK, J. a kol. *Regionální rozvoj – východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: LINDE PRAHA, a.s., 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.
- VITURKA, M. *Zahraniční investice a strategie regionálního rozvoje*. Brno: MUNI, 2000. ISBN 80-210-2297-3.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **prof. Ing. Jiří Kern, CSc.**

Datum zadání: 20.11.2009

Datum odevzdání: 07.05.2010



Ing. Jan Malinovsky, Ph.D.
vedoucí katedry



prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežné prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci včetně příloh vypracovala samostatně.
Všechny použité zdroje uvádím v příloze.

Ostrava, 30. dubna 2010

.....

Milada Lipková

Touto cestou bych chtěla poděkovat vedoucímu bakalářské práce prof. Ing. Jiřímu Kernovi, CSc. za odbornou pomoc a věnovaný čas při tvorbě bakalářské práce. Děkuji rovněž za poskytnutí odborných podkladů a informací.

OBSAH:

1. Úvod.....	8
2. Teoretická východiska regionálního rozvoje	9
2.1. Pojetí regionálního rozvoje.....	9
2.1.1. Koncepce regionu	9
2.1.2. Struktura regionu.....	10
2.1.2. Typy regionů.....	10
2.1.3. Hranice regionu.....	11
2.1.4. Definice regionálního rozvoje	12
2.1.5. Úrovně realizace regionálního rozvoje	12
2.1.6. Přístupy k regionálnímu rozvoji.....	13
2.1.7. Regionální teorie	14
2.2. Koncepce regionální politiky.....	17
2.2.1. Příčiny vzniku regionální politiky.....	17
2.2.2. Definice regionální politiky	19
2.2.3. Pojetí regionální politiky	20
2.2.4. Cíle a nástroje regionální politiky.....	20
3. Vliv zahraničních investic na regionální rozvoj.....	25
3.1. Zahraniční investice.....	25
3.1.1. Přímé zahraniční investice	25
3.1.2. Definice přímé zahraniční investice.....	26
3.1.3. Taxonomie přímých zahraničních investic.....	27
3.1.4. Základní členění přímých zahraničních investic.....	27
3.2. Podpora investic	27
3.2.1. Investiční pobídky	28
3.3. Přímé zahraniční investice v České republice	29
3.3.1. Stav přímých zahraničních investic v České republice	30
3.3.2. Negativa přímých zahraničních investic	32
3.4. Zahraniční investice v Moravskoslezském kraji	32
3.4.1. Základní charakteristika Moravskoslezského kraje	32
3.4.2. Správní členění kraje	33
3.4.3. Euroregiony Moravskoslezského kraje	34
3.4.4. Obyvatelstvo	35
3.4.5. Služby	36

3.4.6.	Dopravní infrastruktura	40
3.4.7.	Životní prostředí.....	40
3.5.	Zahraniční investoři v Moravskoslezském kraji.....	41
3.6.	Přímé zahraniční investice a základní ekonomické ukazatele v MSK	43
3.6.1.	Nezaměstnanost v MSK	44
3.6.2.	HDP v MSK.....	45
4.	Zahraniční investice v Moravskoslezském kraji v letech 2003-2008, jejich dopad na vývoj produkce a nezaměstnanosti	47
4.1.	Vliv zahraničních investic na HDP v Moravskoslezském kraji	47
4.2.	Vliv zahraničních investic na nezaměstnanost v MSK.....	48
4.3.	Vývoj nezaměstnanosti do budoucna	50
4.4.	Vliv zahraničních investic na školství a vzdělání v MSK	51
4.5.	Vliv zahraničních investic na dopravní infrastrukturu v Moravskoslezském kraji	52
5.	Závěr	55
	Seznam literatury	57
	Seznam zkratk a symbolů	61

1. Úvod

Cílem mé bakalářské práce bylo analyzovat vliv zahraničních investic na ekonomické ukazatele v Moravskoslezském kraji. Primárně jsem se zabývala vlivem zahraničních investic na HDP a nezaměstnanost v kraji, sekundárně pak na kvalitativní změny v dopravní infrastruktuře a školství.

Po kapitole první, kterou tvoří úvod, je zařazena kapitola s názvem Teoretická východiska regionálního rozvoje, ve které, jak již z názvu vyplývá, definuji základní pojmy, jako regionální rozvoj či regionální politika a pokusím se také obecně popsat jejich cíle a nástroje.

Meritorní část mé práce věnuji vlivu zahraničních investic na regionální rozvoj. Prvně se zabývám obecně zahraničními investicemi, tzn. jejich stručnou definicí a rozdělením. Vliv přímých zahraničních investic demonstruji na příkladu Moravskoslezského kraje, tudíž uvádím i základní charakteristiku Moravskoslezského kraje, od geografických podmínek, přes makroekonomické indikátory, až po stav služeb a životního prostředí v kraji.

V poslední části se dostávám k analýze přímých zahraničních investic v Moravskoslezském kraji v letech 2003 – 2008 a jejich dopadu na vývoj základních makroekonomických parametrů tj. HDP a nezaměstnanosti. V neposlední řadě identifikuji určité kvalitativní změny ve školství, školských institucích a v dopravní infrastruktuře resp. dopady na silniční, železniční, leteckou a vodní dopravu v kraji.

Pro vypracování své bakalářské práce jsem získala dostatečné množství kvalitních informací. Veškeré informace použité v této práci jsem získala z odborné literatury a především z oficiálních webových stránek Moravskoslezského kraje.

2. Teoretická východiska regionálního rozvoje

2.1. Pojetí regionálního rozvoje

V rámci druhé části práce se budu věnovat teoretickým východiskům regionálního rozvoje. Pokusím se podat ucelený pohled na teorii regionálního rozvoje, regionální ekonomiky a politiky od základních východisek přes charakteristiky Moravskoslezského kraje, obyvatelstva, ekonomiky, lidských zdrojů, infrastruktury, životního prostředí až po tvorbu strategií v rámci managementu regionálního rozvoje.

2.1.1. Koncepce regionu

Pro definování samotného regionálního rozvoje je důležité si prvně ujasnit pojem region.

Pojem **region** pochází z latinského slova „regere“ a znamená nakreslení čáry nebo hranice. V antickém Římě byl tento pojem užíván spíše pro vymezení území, než pro jeho řízení. Toto území nevytvářelo žádnou novou legislativní nebo vládní instituci.¹

Studium regionů je tradičním, a současně vysoce moderním úkolem regionalistiky.²

„Termín „region“ popř. „rajón“, je používán, jak již bylo řečeno dlouhou dobu. Ovšem o všeobecně přijatelnou definici pojmu „region“ se odborníci bezúspěšně snaží už dlouhá léta, a v různých regionálních pracích je tento termín používán v různém smyslu. Překonat lze tento problém tím, že region budeme chápat jako komplex, vznikající regionální diferenciací krajinné sféry.“³ Z jiných definic lze také uvést, že je „subnárodním celkem, tedy část jednoho státu nebo jednoho národního hospodářství oddělená od ostatních formálními hranicemi a obvykle s nimi spojená ekonomickými bariérami.“⁴ Podle zákona o podpoře regionálního rozvoje č. 248/2000 Sb., je region „územní celek, vymezený pomocí administrativních hranic krajů, obcí nebo sdružených obcí, jehož rozvoj je podporován.“⁵

¹ http://www.coe.int/t/e/legal_affairs/local_and_regional_democracy/areas_of_work/transfrontier_co-operation/euroregions/WhatIs_Euroregion.asp#TopOfPage.

² Regionalistka – synonymum regionální vědy a je chápána jako rámcový a souhrnný obor, zabývající se studiem prostorových jevů, procesů a vztahů.

³ Kolektiv autorů, 2001, s. 39.

⁴ Stejskal, Kovárník, 2009, s. 20.

⁵ Stejskal, Kovárník, 2009, s. 20.

2.1.2. Struktura regionu

Dle struktury dělíme regiony na dva základní typy: ⁶

„Homogenní regiony, které se vyznačují stejnorodostí svých vlastností (uplatňováno např. při rozlišování vyspělých, zaostávajících, zemědělských či průmyslových regionů).

Nehomogenní regiony (heterogenní, nodální, spádové, uzlové, funkční), které se vyznačují nestejnorodostí svých vlastností, ale zato funkční jednotností. Regiony se sestávají z nodálního centra (uzlu, nodálního jádra, nodálního střediska), nebo i z několika nodálních center a zázemí (periferie), které je na uzly vázáno drahami a toky.“

2.1.2. Typy regionů

Na základě různých hledisek můžeme rozlišovat několik obecných typů regionů: ⁷

Administrativní regiony jsou vymezovány pro potřeby výkonu státní správy a územní samosprávy. Mezi jejich jednotlivými úrovněmi existují dva základní vztahy: **skladebnost**, která znamená, že region vyšší úrovně je tvořen několika celky nižší úrovně; **vztah podřízenosti či nadřízenosti** vyjadřuje závaznost, norem přijatých na vyšší úrovni, pro regiony úrovně nižší. Je u nich nutná určitá časová stabilita.

Účelové regiony jsou vymezovány pro řešení určitých problémů, jako řešení ekonomické zaostalosti, problémů životního prostředí či ochrany přírody. Často mívají omezenou časovou platnost. Nejčastěji jde o zvláštní hospodářské zóny, např. bezcelní zóna, vědeckotechnický park, podnikatelský inkubátor, technopolis (region s výraznou koncentrací vědeckého, technologického a výrobního potenciálu, ale i výrobních služeb a občanské vybavenosti).

Můžeme vyčlenit i **regiony programové**, formulované pouze pro určitý rozvojový záměr nebo strategii.

⁶ Kolektiv autorů, 2001, s. 41.

⁷ http://www.regionaldevelopment.cz/index.php/regiony_red.html.

2.1.3. Hranice regionu

Region taky chápeme jako samostatné území s vytyčenými hranicemi. Tyto části zemského povrchu jsou po přenesení na mapu odděleny izoliniemi, liniemi či zónami. Činnost, která se určováním hranic regionů zabývá, nazýváme **regionalizace**.

„Regionalizace je tedy zpracování informací o rozmístění předmětů a jevů na zemském povrchu. Při regionalizaci vyděluje regionální geografie každý region z kontinua geosystémů, kterým je krajinná sféra. Vydělení geografických regionů se zpravidla provádí na základě dvou hledisek:

1. Objektivního, tj. pevnost vazeb mezi složkami regionů,
2. Subjektivního, tj. na základě úkolů výzkumu.“⁸

Rozlišujeme **fyzickogeografické hranice** regionů existující pouze v přírodě (např. poušť-oáza), a **socioekonomické hranice**, které vznikly působením člověka, jsou tedy uměle vytvořené, ve většině případů jsou ostřejší a přímočařejší než hranice přírodní (např. poušť-zavodňovací kanál-oáza, kde hranicí představuje právě odvodňovací kanál). Nejprimočařejší bývají zpravidla politické hranice, které spadají do kategorie socioekonomických hranic.

Regionalizace resp. vědečtí pracovníci se při vymezení hranic regionů opírají o nejrůznější metody.⁹ K. Ivanička uvádí čtyři základní metody vymezení regionu:¹⁰

- „1. metoda kartografická,
2. metoda generalizace textu,
3. metoda analýzy vzdáleností v n-rozměrném prostoru,
4. metoda vymezení nodálních regionů.“

⁸ Kolektiv autorů, 2001, s. 44.

⁹ Kolektiv autorů, 2001.

¹⁰ Kolektiv autorů, 2001, s. 44.

Obrázek 2.1: Rozdělení ČR – NUTS 2

Oblasti (NUTS 2) a kraje (NUTS 3) České republiky



Zdroj: ČSÚ, 2007

2.1.4. Definice regionálního rozvoje

Regionální rozvoj lze charakterizovat jako: ¹¹ pozitivní (žádoucí) vývoj klíčových socioekonomických složek regionu.

Parametry regionálního rozvoje:

- vymezení regionu, v němž se rozvoj realizuje,
- časové období, ve kterém má být rozvoj dosaženo,
- obsah rozvojových kroků, tzn., jaké regionální složky budou rozvíjeny, jakým způsobem a s jakým očekávaným efektem,
- organizace a řízení regionálního rozvoje.

2.1.5. Úrovně realizace regionálního rozvoje

národní úroveň - NUTS I, tj. celé území České republiky,

regionální úroveň - v podmínkách ČR hierarchicky: ¹²

- regiony soudržnosti – NUTS II, tj. 8 územních jednotek: Praha (území hlavního města Prahy), Střední Čechy (Středočeský kraj), Jihozápad (Budějovický a Plzeňský kraj), Severozápad (Karlovarský a Ústecký kraj), Severovýchod

¹¹ <http://www.vsr.cz/reg/kestazeni/uvod6.pdf>.

¹² ČSÚ, 2008.

(Liberecký, Královéhradecký a Pardubický kraj), Jihovýchod (Brněnský a Jihlavský kraj), Střední Morava (Olomoucký a Zlínský kraj), Moravskoslezsko (Moravskoslezský kraj).

- kraje – NUTS III, 14 krajů (Karlovarský kraj, Hlavní město Praha, Ústecký kraj, Liberecký kraj, Plzeňský kraj, Středočeský kraj, Jihočeský kraj, Královéhradecký kraj, Pardubický kraj, kraj Vysočina, Moravskoslezský kraj, Olomoucký kraj, Jihomoravský kraj, Zlínský kraj)¹³
- mikroregiony (DSO – dobrovolné svazky obcí),

místní úroveň (komunální rozvoj, municipální rozvoj)

- okresy - NUTS IV, 77 okresů
- obce - NUTS V, cca 6250 obcí

2.1.6. Přístupy k regionálnímu rozvoji

Tabulka 2.1: Přístupy k regionálnímu rozvoji

Obecné paradigma	Charakteristické rysy	Regionální politika
Liberální /neintervencionistické/ endogenně rozvojové.	Prostorový vývoj tenduje k rovnováze, není nutno zasahovat do tržních procesů. Neintervencionistický přístup.	„Dělníci za práci“, nástroje zvyšující mobilitu pracovních sil.
Keynesiánské /intervencionistické/ exogenně rozvojové.	Prostorový vývoj tenduje k nerovnováze, zásahy do tržních procesů jsou nutné. Intervencionistický přístup.	„Práce za dělníky“, nástroje podporující příliv investic do problémových regionů.
Marxisticko-socialistické /extrémně intervencionistické/.	Vývoj tenduje k regionální nerovnováze, nutnost plánování a řízení prostorového vývoje. Intervencionistický přístup.	Centrální plánování a řízení prostorového vývoje ignorující regionálně-tržní signály.
Moderní /„transformovaný“ neoendogenní rozvoj/ vytváření rámcových podmínek pro endogenní iniciativy.	Vývoj tenduje k regionální nerovnováze, je nutno využít regionální potenciál. Spíše neintervencionistický přístup.	Podpora prostředí, ve kterém se bude dařit networkingu, malým a středním firmám, inovacím, učení se. Zvýšení kvality místních a regionálních institucí, konkurence a kooperace.

Zdroj: Regionální a municipální management (Souhrnná výzkumná zpráva) Ostrava: DHV ČR, VŠB-TU Ostrava, 2006 (projekt WB-14-04), s. 20.

¹³ <http://www.ceskairepublika.estranky.cz/stranka/kraje-cr>.

Tabulka umožňuje přehledně porovnat základní přístupy k regionálnímu rozvoji, výčet je sestaven chronologicky, tedy od nejstaršího pohledu na regionální rozvoj. Neoklasický či liberální přístup největší sílu své teorie spatřuje v minimálních zásazích státu do ekonomiky, neboť dle této teorie všechny činnosti vedou k rovnováze na trhu, existuje zde automatický vyrovnávací mechanismus. Důležitá je vysoká mobilita pracovních sil (tzn., že pracovníci jsou ochotni se stěhovat či dojíždět za prací).

Keynesiánská teorie regionálního rozvoje je založena na intervencionistickém přístupu, tzn., že zásahy státu jsou nutné. Co se regionální politiky týče, existují již nástroje, které podporují zvýšený přísun investic do zaostalých či jinak problémových regionů.

Marxisticko-socialistické pojetí regionálního rozvoje je extrémně intervencionistická, teorie je postavena na centrálním plánování, které zcela potlačuje a ignoruje skutečné potřeby trhu a ekonomiky.

Moderní teorie regionálního rozvoje je přístup, který známe dnes. Hlavní důraz je kladen na trvale udržitelný rozvoj, podporu malého a středního podnikání a zdravého konkurenčního trhu.

V návaznosti na již zmíněné ekonomické školy, lze jmenovat další důležité regionální teorie.

Regionální rozvoj je vždy realizován v čase, z pohledu plánování a proveditelnosti jednotlivých rozvojových kroků rozlišujeme:¹⁴

- Strategické pojetí regionálního rozvoje – jde o cíle dlouhodobého charakteru, jedná se o očekávané efekty v dlouhodobém časovém horizontu.
- Taktické pojetí regionálního rozvoje – zohledňuje středně dlouhé cíle.
- Operativní pojetí regionálního rozvoje – kroky s okamžitou realizací, s okamžitými efekty tzn., že výsledky těchto činností se projeví v krátkém období.

2.1.7. Regionální teorie

Teorie lokalizace

Lokalizační teorie patří mezi nejstarší regionální teorie. Jejich vznik sahá do počátku 19. století, do období klasické a neoklasické ekonomie. Jak již z názvu vyplývá,

¹⁴ <http://www.vsrr.cz/reg/kestazeni/uvod6.pdf>.

zaměřují se tyto teorie na hledání a vysvětlení určitých zákonitostí, při lokalizaci ekonomických subjektů (v dřívějších dobách především subjektů výrobně-podnikatelských).¹⁵

Vývoj teorie lokalizace se dá rozdělit do několika etap:¹⁶

- „1. Speciální teorie lokalizace zemědělství a průmyslu, hodnotící výhodnost lokalizace především z hlediska:
 - Minimalizace nákladů
 - Maximalizace zisku.
2. Teorie lokalizace, využívající vícekriteriálního přístupu a modelování (americká škola).
3. Teorie lokalizace s prvky teorie celkového prostorového uspořádání.“

Za vrcholnou studii té doby je možno považovat teorii, již vypracoval Johann Heinrich Thünen roku 1826.

„Význam von Thünenovy teorie je především v tom, že ukazuje, jak samotné síly trhu dokážou vyvolat regionální rozdíly ve využívání půdy. Nejen rozdíly v kvalitě půdy a úrodnosti vedou k rozdílům v jejich využívání. Podstatnou úlohu má podle von Thüneny poloha k trhům.“¹⁷

Na von Thünenovu teorii postupně navázali se svými teoriemi A. Weber (tvůrce klasické lokalizační teorie), A. Marshall, W. Christaller (teorie centrálních míst), A. Lösch nebo W. Isard.

Teorie prostorové rovnováhy

Pomezí neoklasického a keynesiánského přístupu, období 1. poloviny 20. století

Východiskem teorie prostorové rovnováhy je hypotéza, že hlavním motivem umístování firem není minimalizace nákladů (dopravních apod.), ale především maximalizace zisku.¹⁸

Podle A. Lösche „je základním motivem individuálních kapitálů zisk a determinujícím lokalizačním faktorem je trh, se všemi zákonitostmi jeho fungování.“

¹⁵ Kolektiv autorů, 2001.

¹⁶ Kolektiv autorů, 2001, s. 55.

¹⁷ Maier, Tödtling, 1997, s. 155.

¹⁸ Blažek, 2002.

Snaha této teorie je zabezpečit podmínky prostorové rovnováhy, tzn.:¹⁹

1. Snahou každé firmy je dosáhnout maximálního zisku.
2. Každá firma má svou tržní zónu, v níž má monopolní postavení, přičemž celý prostor je plně využit.
3. Žádná firma nedosahuje mimořádného zisku, cena výrobku je rovna průměrným výrobním nákladům.
4. Rozměry každého trhu jsou co nejmenší (kdyby se tržní zóna jedné firmy neúměrně rozšířila, dosahovala by tato firma mimořádného zisku).
5. Hranice mezi sousedními trhy tvoří čáry indifferencí (izostanty - spojují místa, kde dva nebo více podniků mají stejné možnosti si vzájemně konkurovat).

V průběhu 20. století (resp. v první polovině) byla tato teorie postupně rozšířena a prohloubena v důsledku existence tržních selhání a vzniku takzvaných regionálních disparit,²⁰ v tomto případě již nelze spoléhat pouze na automatické tržní mechanismy a zásahy státu (resp. veřejného sektoru), jsou pro zajištění prostorové rovnováhy žádoucí.

Hlavní aktéři regionálního rozvoje

Na jednotlivých úrovních jsou aktéry regionálního rozvoje České republiky následující složky:²¹

- zákonodárné složky státu - Poslanecká sněmovna, Senát,
- výkonné složky státu - vláda, ústřední správní úřady a jimi řízené organizace, dočasně okresní úřady,
- regionální rady (na úrovni regionů NUTS II) pro realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti,
- orgány samosprávy (na krajské a obecní úrovni),
- poradní a koordinační orgány - Řídící a koordinační výbor, Výbory regionálního rozvoje,

¹⁹Kolektiv autorů, 2001, s. 58.

²⁰ „disparita-neodůvodněné regionální rozdíly v úrovni ekonomického, sociálního a ekologického rozvoje regionů“, dle Ministerstva pro místní rozvoj ČR.

²¹ Kolektiv autorů, 2001, s. 106.

- rozvojové agentury s celostátní či regionální působností - Agentura pro rozvoj podnikání, CzechInvest, Česká centrála cestovního ruchu, jednotlivé regionální rozvojové agentury,
- hospodářské a agrární komory, zájmová sdružení, zaměstnanecké a zaměstnavatelské organizace, agentury,
- instituce veřejného sektoru (školy, zdravotní a sociální zařízení, kulturní instituce), nestátní neziskové organizace,
- subjekty soukromého sektoru.

2.2. Koncepce regionální politiky

2.2.1. Příčiny vzniku regionální politiky

Příčiny vzniku regionální politiky bezprostředně souvisí se vznikem regionálních problémů. Regionální problémy můžeme najít prakticky ve všech zemích světa, ať se jedná o státy velmi ekonomicky vyspělé, či rozvíjející se státy. Tyto již zmíněné regionální problémy jsou zapříčiněny několika faktory ekonomické i neekonomické povahy.

Primární faktory regionálních problémů tvoří:²²

- ekonomické faktory - relativně nízká mobilita pracovních sil, relativně nízká mobilita kapitálu, celková ekonomická struktura,
- geografické faktory - přírodní podmínky, geografická odlehlost, nedostatečné přírodní zdroje,
- psychologické faktory,
- institucionální faktory - politická rozhodnutí.

Sekundární faktory představuje:²³

- vnější ekonomika – technická, finanční, infrastrukturální,

²² Hučka, 2007.

²³ Hučka, 2007.

- demografická situace – nižší úroveň vzdělanosti,
- rigidita nákladů a cen,
- široký rozsah regionální uniformity mezd pro určité kvalifikační skupiny (závislost mezd na celostátních směrnicích, nebere v úvahu produktivitu práce aj.),
- regionální difference v inovacích aj.

Vzájemné působení těchto negativních faktorů má za následek vznik takzvaných **problémových regionů**.

Zákon o podpoře regionálního rozvoje²⁴ rozlišuje hlavní typy problémových regionů:²⁵

1. regiony strukturálně postižené,
2. regiony hospodářsky slabé,
3. regiony venkovské,
4. ostatní regiony,
5. regiony podporované na úrovni a v působnosti krajů.

Ad1 k vymezení se používají ukazatele: míra nezaměstnanosti, včetně relace počtu uchazečů o zaměstnání na jedno volné pracovní místo, rozsah a váha útlumu průmyslových odvětví na zaměstnanosti a rozvoj podnikání. V těchto regionech se koncentrují negativní projevy strukturálních změn, dochází k útlumu odvětví a výrobních podniků a k růstu nezaměstnanosti.

Ad2 k vymezení se používají ukazatele: míra nezaměstnanosti, relace počtu uchazečů o zaměstnání na jedno volné pracovní místo, výše mzdových příjmů a příjmů ze zemědělství, úroveň daňových příjmů místních rozpočtů, podíl a rozsah útlumu primárních odvětví (zemědělství, lesnictví) na struktuře zaměstnanosti a hustota osídlení. Tyto regiony vykazují ukazatele hospodářského a sociálního rozvoje na podstatně nižší úrovni rozvoje, než je průměrná úroveň v České republice.

Ad3 k jejich vymezení slouží ukazatele charakterizující zejména vývoj počtu obyvatelstva, strukturu jeho zaměstnanosti a podíl obyvatelstva ve venkovských obcích. Uvedené regiony jsou charakterizovány nízkou hustotou obyvatelstva, poklesem počtu obyvatel a vyšším podílem zaměstnanosti v zemědělství.

²⁴ Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

²⁵ Podle §4 odst. 2 písm. a), zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

Ad4 podporování státem je žádoucí z jiných důvodů, jedná se například o pohraniční regiony, bývalé vojenské prostory, regiony postižené živelnými pohromami, regiony se silně narušeným či poškozeným životním prostředím, regiony s méně příznivými podmínkami pro rozvoj zemědělské výroby, regiony s vyšší průměrnou mírou nezaměstnanosti, než je průměrná úroveň v České republice.

2.2.2. Definice regionální politiky

Přesto, že vznik regionální politiky spadá už do období 30. let 20. století (kdy vláda Velké Británie byla nucena řešit dopady Velké hospodářské krize), přesná definice pojmu **regionální politika** dosud není jednotná. Jako podstatu všech těchto formulací regionální politiky je však možno uvést snahu, o odstranění rozdílů mezi jednotlivými regiony. Z množství dostupných definic uvádím několik základních.

Dle výkladového slovníku "Dictionary of Human Geography" je regionální politika definována jako: „součást státní politiky, ovlivňující rozmístění hlavních ekonomických zdrojů a aktivit na celém území státu nebo v jeho části. Regionální politika zahrnuje opatření napomáhající jednak růstu stupně ekonomické aktivity v území, kde je vysoká nezaměstnanost a malé naděje na přirozený ekonomický růst, a na druhé straně opatření sloužící kontrole ekonomických aktivit v území s nadprůměrným růstem.“²⁶

V knize „Regional Policy: A European Approach“ je uvedena následující definice: „Regionální politika představuje všechny veřejné intervence, vedoucí ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností, respektive se pokouší napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky ve smyslu dosažení dvou vzájemně závislých cílů: ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů.“²⁷

Velmi obecná a pro potřeby této práce nejvhodnější je definice autorů P. Matese a R. Wokouna:²⁸ „soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů. Regionální politika se tedy

²⁶ Wokoun, 2003, s. 13.

²⁷ Wokoun, 2003, s. 12.

²⁸ Mates, Wokoun, s. 115.

pokouší napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky ve smyslu dosažení dvou vzájemně závislých cílů: ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení.“

2.2.3. Pojetí regionální politiky

Tabulka 2.2: Pojetí regionální politiky

Atribut	Regionální politika	
	tradiční	současná
regiony	geograficky relativně stálé problémové regiony	geograficky relativně rychle se měnící problémové regiony
problémy	rozvinutost/zaostalost	strukturální změny
strategie	regionální růst	regionální inovace
nástroje	meziregionální přerozdělování	mobilizace vnitřních zdrojů
orientace na	kapitál, suroviny, velké firmy	informace, technologie, služby, malé a střední firmy
organizační forma	centralizace	decentralizace

Zdroj: Kolektiv autorů, 2001, s. 72.

Jak je z tabulky patrné, existují značné rozdíly v pojetí regionální politiky. Zatímco v tradiční regionální politice platné do 70. let minulého století převažují při řešení socioekonomických problémů cíle sociální, v současném (akceleračním) přístupu²⁹ je největší důraz kladen na cíle ekonomické. V tradičním pojetí má nástroje regulace rozvoje ve svých rukou stát, který omezuje lokalizaci soukromých firem, reguluje rozmístění státních podniků a financuje rozvoj např. infrastruktury ze státního rozpočtu. Výrazem přístupu akceleračního (současného) je prosazování liberálního přístupu, zásahy státu do rozvoje regionů se postupně omezují a důraz je kladen na využití vlastního potenciálu jednotlivých regionů. Stát pouze stimuluje rozvoj malého a středního podnikání, technologií a informačních technologií. Ve většině vyspělých zemí se tyto dvě teorie prolínají, existuje tedy tzv. smíšený model.³⁰

2.2.4. Cíle a nástroje regionální politiky

Cíle každého státu a jejich dílčích regionů vychází samozřejmě z předem definovaných, nejpálčivějších problémů daného území a taky z celkového stavu státní hospodářské

²⁹ Akcelerační regionální politika navazuje na tradiční regionální politiku od 70. let 20. století.

³⁰ Kolektiv autorů, 2001.

politiky. Konkrétní cíle bývají formulovány jako: „snížení výrazných meziregionálních diferencí v úrovni nezaměstnanosti, v průměrných příjmech, sblížení hrubého domácího produktu (v přepočtu na jednoho obyvatele) v jednotlivých regionech.“³¹ Jako druhotné, avšak neméně důležité cíle jsou uváděny: „povzbuzení podnikatelských aktivit v regionech, zlepšení vybavenosti regionů technickou infrastrukturou, povzbudit bytovou výstavbu, zkvalitnit ekologickou situaci v regionech a mnoho dalších.“³²

Nástroje regionální politiky bývají odvozovány z předem stanovených cílů. Obvykle se tyto nástroje dělí do dvou hlavních skupin, na nástroje makroekonomické a mikroekonomické.³³

1. Makroekonomické nástroje

Užití makroekonomických nástrojů je pro řešení regionálních problémů silně omezeno ostatními národohospodářskými cíli, zejména udržením inflace na žádoucí úrovni, vyrovnaností platební bilance, případně realizací cílů průmyslové či agrární politiky.

Fiskální politika³⁴

Prostřednictvím státního rozpočtu dochází k meziregionálnímu přerozdělování. Mechanismus tohoto procesu spočívá v systému daní a odvodů, a zároveň ve struktuře výdajů státního rozpočtu. Vysoce příjmové regiony přispívají do státního rozpočtu více než regiony s příjmy nižšími. Obdobně tomu bude i v regionech nízkopříjmových, do kterých formou sociálních výdajů poputuje více prostředku ze státního rozpočtu.

Teoreticky existuje možnost regionalizace fiskální politiky, kdy dochází k regionální diferenciaci daní a odvodů. Toto umožňuje ovlivňovat celkovou poptávku v jednotlivých regionech různými způsoby. Snížení daňových sazeb v regionech, které trpí nízkou úrovní poptávky, vede k jejímu zvýšení a naopak zvýšení daní v regionech s poptávkou vyšší povede k jejímu snížení.

V praxi avšak tento způsob nevyužívá, neboť by to vedlo k silné politické opozici.

Monetární politika³⁵

³¹ Wokoun, 2003, s. 17.

³² Wokoun, 2003, s. 17.

³³ Kolektiv autorů, 2001, s. 73.

³⁴ Kolektiv autorů, 2001, s. 73.

³⁵ Kolektiv autorů, 2001, s. 74.

Hlavní součástí monetární politiky je ovlivňování množství peněz v ekonomice. Její využití pro řešení regionálních problémů je velmi přísně omezeno, a to vzhledem k jejím negativním vlivům na inflaci.

Regionalizace monetární politiky se může uskutečňovat prostřednictvím usnadnění přístupu k úvěrům ve vybraných regionech, tzn. regionalizací objemů poskytovaných úvěrů, výše úrokové míry nebo lhůt splatnosti. Její vliv na regionální politiku není jednoznačný, protože část takto získaných prostředků odchází do ostatních regionů prostřednictvím meziregionálních vazeb.

Protekcionismus

Protekcionismus, což je státní ovlivňování dovozů prostřednictvím dovozních limitů a cel, tvoří poslední skupinu makroekonomických nástrojů. Dovozní limity a cla jsou uvaleny především na výrobky, vyráběné značně koncentrovaně v upadajících regionech. Smyslem opatření je orientovat poptávku na domácí trh. Působnost těchto opatření je obvykle časově omezena na co nejkratší dobu. V průběhu této ochrany mají podniky příležitost, aby zvýšením produktivity práce, snížením nákladů, zlepšením kvality výrobků apod. obnovily konkurenceschopnost svých produktů. Pokud je tato cesta nereálná, musí být poskytnuté časové období využito na změnu výrobního programu a rekvalifikaci pracovních sil.

2. Mikroekonomické nástroje

Hlavním úkolem mikroekonomických nástrojů je ovlivňovat rozhodování ekonomických subjektů o jejich prostorové lokalizaci. Podle toho, na který ekonomický subjekt jsou nástroje zaměřeny, je lze rozdělit do dvou základních skupin:

- nástroje ovlivňující prostorový pohyb pracovních sil,
- nástroje působící na prostorový pohyb kapitálu.

Mikroekonomické nástroje mají vždy podobu určitých finančních částek, které jsou poskytovány účelově. Pokud tyto částky plynou ze státního rozpočtu, jde o konkretizaci fiskální politiky, tedy jeden z makroekonomických nástrojů. Částky ale také plynou z rozpočtů regionálních nebo lokálních. Cílem mikroekonomických nástrojů je obnovení rovnováhy na regionálních trzích práce tím, že dochází k ovlivňování práce nebo kapitálu.

Nástroje ovlivňující prostorový pohyb pracovních sil³⁶

Vlastní aplikaci určitých nástrojů musí předcházet rozhodnutí, zda je vůbec účelné a žádoucí podporovat emigraci z upadajících regionů. Odliv obyvatelstva znamená vždy hlubší depresi v rozvoji regionu (klesá poptávka po zboží a službách), proto nástroje bývají zaměřeny spíše na přilákání kapitálu do problémového území, tvorbu nových pracovních míst, a tím také na stabilizaci obyvatelstva v regionu.

Jestliže je však z jakéhokoliv důvodu nutné podporovat emigraci obyvatelstva z regionu, použité ekonomické nástroje se zaměřují na částečnou úhradu nákladů spojených s emigrací. Mohou mít tyto podoby:

- úhrada nákladů na stěhování, na přepravu osob a majetku,
- výkup nemovitostí,
- podpora při nákupu nového domu či bytu.

Zásadní je však otázka, jakou konkrétní výši budou mít tyto nástroje. Vzhledem k tomu, že obyvatelstvo se k migraci nerozhoduje jen na základě ekonomických kalkulací, ale zahrnuje také otázky neekonomické, je důležité, aby ekonomické stimuly byly dostatečně veliké a převážilo tak ekonomické rozhodování nad neekonomickými aspekty.

V současnosti převládají ve vztahu k pracovním silám nástroje zaměřené na rekvalifikaci pracovníků a přitažení kapitálu do problémových regionů.

Nástroje ovlivňující prostorový pohyb kapitálu³⁷

Hlavní funkce těchto nástrojů je ovlivnění tvorby pracovních míst v regionu. Mohou nabývat různých forem, jako jsou například kapitálové subvence, subvence na pracovní sílu, subvence na hotovou produkci, subvence na dopravu, levné půjčky, snížené ceny pozemků, snižování daňových sazeb a další. Konkrétní forma poskytované subvence podstatně ovlivňuje chování firmy, a proto je velmi důležité zvážit její podobu s ohledem na cíl, kterého chceme dosáhnout, ale i s ohledem na specifické podmínky regionu, případně specifika firmy.³⁸

³⁶ Kolektiv autorů, 2001, s. 75.

³⁷ Kolektiv autorů, 2001, s. 75.

³⁸ Touto problematikou se budu podrobněji zabývat v navazující, 3. Kapitole.

Ostatní nástroje³⁹

Tyto nástroje se využívají pouze zřídka. Patří zde administrativní a institucionální nástroje. Pod administrativní nástroje řadíme např. správní rozhodnutí o zastavení ekonomické činnosti firmy, která se pro dané účely rozvoje regionu nehodí. V rámci institucionálních nástrojů můžeme zmínit regionální rozvojové agentury.

³⁹ Wokoun, 2003.

3. Vliv zahraničních investic na regionální rozvoj

V úvodu této kapitoly, předtím, než se dostanu k samotnému vlivu zahraničních investic na rozvoj regionů, stručně definuji základní pojmy, týkající se této problematiky. Primárně se v této práci budu zabývat územím Moravskoslezského kraje, proto podám také obecnou charakteristiku této lokality.

3.1. Zahraniční investice

Předmětem, kterým se tato práce zabývá, jsou přímé zahraniční investice. Pro další postup je třeba si tento pojem vyjasnit a rozebrat, dle jeho jednotlivých částí. Všeobecná encyklopedie Diderot investice popisuje jako: „činnost ekonomického subjektu, jíž vkládá část svého důchodu do majetkových složek s předpokladem dosažení většího výnosu v budoucnosti.“⁴⁰ Zahraniční investice pak můžeme vymezit jako: „převod hmotného nebo nehmotného majetku z jedné země do země jiné, za účelem použití v této zemi k vytváření zisku a to za úplné či částečné kontroly majitele tohoto majetku.“⁴¹ Zahraniční investice je třeba dále dělit do dvou základních kategorií na přímé zahraniční investice a nepřímé (tzv. portfolio) investice, mezi které řadíme termínované vklady, dluhopisy, životní pojištění, akciové fondy, investice na kapitálových trzích atd.

3.1.1. Přímé zahraniční investice

„Přímé zahraniční investice (PZI) jsou fenoménem, který se v dnešním globalizovaném světě prosazuje s vysokou razancí.“⁴² Přímé zahraniční investice jsou považovány za pozitivum v ekonomice každého státu. Není tomu jinak ani u České republiky, neboť zájem zahraničních investorů samozřejmě přináší nové možnosti pro rozvoj ekonomiky státu, ať již v podobě nových trhů či nových příležitostí, technologií, zkvalitnění odborných služeb a pracovních návyků. Zahraniční investice jsou stejně vítané, jako investice domácí.⁴³

⁴⁰ Diderot, 1999, s. 367.

⁴¹ Sornarajah, 2004, s. 7.

⁴² Říman, 2008, s. 31.

⁴³ Říman, 2008, pokud není uvedeno jinak, pod pojmem PZI jsou chápány investice v domácí ekonomice, nikoliv PZI do zahraničí.

„**Přímý investor** je definován jako jednotlivec, soukromá nebo veřejná společnost, vláda, zájmová skupina jednotlivců nebo firem, které zřizují subjekt přímé investice – dceřinou společnost, filiálku nebo pobočku operující v jiné zemi, než je země jejich původu.

Subjektem přímé investice nazýváme podnik, v němž přímý investor drží podíl ve výši deseti a více procent majetku nebo hlasovacích práv, nebo ekvivalentní podíl (nejedná-li se o akciovou společnost). Vlastnictví podílu je katalyzátorem existence vztahu přímého investora k přímé investici. Významný rozhodovací vliv v managementu, determinovaný vlastnictvím deseti a více procent zřízeného subjektu znamená, že investor je schopen regulovat jeho řízení a podílet se na něm odpovídajícím způsobem.“⁴⁴

3.1.2. Definice přímé zahraniční investice

Dle devizového zákona ČR č. 285/2009 Sb. je: ⁴⁵ přímou investicí při plnění oznamovací povinnosti takové vynaložení peněžních prostředků nebo jiných penězi ocenitelných majetkových práv a jiných majetkových hodnot, jehož účelem je založení, nabytí nebo rozšíření trvalých ekonomických vztahů investujícího tuzemce nebo tuzemců jako osob jednajících ve shodě na podnikání v zahraničí nebo investujícího cizozemce nebo cizozemců jako osob jednajících ve shodě na podnikání v tuzemsku, a to zejména některou z těchto forem:

1. vznik nebo získání výlučného podílu na podnikání včetně jeho rozšíření,
2. účast v nově vzniklém nebo existujícím podnikání, jestliže investor vlastní nebo získá nejméně 10% podílu na základním kapitálu obchodní společnosti nebo družstva nebo nejméně 10% podílu na vlastním kapitálu společnosti nebo nejméně 10% hlasovacích práv nebo jiný podíl na podnikání společnosti přesahující 10%,
3. další poskytnutí nebo přijetí finančních prostředků nebo jiných penězi ocenitelných majetkových hodnot nebo práv v rámci ekonomických vztahů založených přímou investicí,
4. finanční úvěr spojený s dohodou o podílu na rozdělení zisku nebo s výkonem účinného vlivu na řízení podniku,
5. užití zisku ze stávající přímé investice do této investice (reinvestice zisku).

⁴⁴ <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/podpora-investic/prime-zahranicni-investice/1000497/55083/>

⁴⁵ Zákon č. 285/2008 Sb. (219/1995)

3.1.3. Taxonomie⁴⁶ přímých zahraničních investic

Přímé zahraniční investice můžeme rozdělit podle čtyř základních kritérií:⁴⁷

- Míra kontroly zahraničního vlastníka – její význam spočívá v rozsahu autonomie rozhodování podniku. Za přímé zahraniční investice jsou považovány investice s více jak 10% podílem zahraničního vlastníka.
- Motiv vstupu – podle tohoto faktoru lze rozlišovat trhy, faktory nebo aktiva vyhledávající přímé zahraniční investice.
- Způsob vstupu – je zásadním strategickým rozhodnutím investora. Podle tohoto kritéria rozlišujeme investice na zelené louce (výstavba nového podniku), fúze a akvizice (okamžité převzetí tržního podílu, produkční kapacity i aktiv), investice na hnědé louce (privatizační přímé zahraniční investice).
- Specializace mateřské firmy – jde o provádění přímých zahraničních investic vertikálně (produktově) nebo horizontálně (procesně) specializované investorské firmy.

V praxi ve většině případů dochází k prolínání jednotlivých faktorů.

3.1.4. Základní členění přímých zahraničních investic

Teritoriální členění přímých zahraničních investic vychází v souladu s metodikou používanou v EU ze země bezprostředního investora. Konečný vlastník investice může tedy pocházet z jiné země (např. pokud mateřská společnost vlastní zahraniční afilaci, která investuje v ČR, investice je zařazena do země sídla této afilace).

Odvětvové členění je založeno na Odvětvové klasifikaci ekonomických činností (OKEČ), která odpovídá mezinárodně užívané klasifikaci NACE⁴⁸.

3.2. Podpora investic

Podpora přímých zahraničních investic bezpochyby patří k základním činnostem centrálních, regionálních a místních institucí veřejné správy. Primární roli

⁴⁶ Taxonomie – systematika.

⁴⁷ Srholec, 2004, s. 10.

⁴⁸ Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) nahrazuje Odvětvovou klasifikaci ekonomických činností (OKEČ), vydanou sdělením Českého statistického úřadu ze dne 18. prosince 2003 č. 486/2003 Sb. a aktualizovanou sdělením č. 311/2005 Sb.

v rozhodování o typu a výši jak finanční, tak nefinanční podpory investic je logicky závislá na investiční atraktivitě vytyčeného území. Mezi základní faktory, které zvyšují investiční atraktivitu státu na makroekonomické úrovni, patří: politická stabilita, kvalita legislativního prostředí, intenzita ekonomického růstu, úroveň úrokových sazeb, kvalitní podpora investic. K vedlejším lokalizačním faktorům můžeme uvést např. blízkost trhu, zákazníků, služeb, jazyková spřízněnost, kvalita silnic a dálnic, blízkost mezinárodních letišť, kulturní faktory, v neposlední řadě také faktory environmentální a mnoho dalších.⁴⁹

3.2.1. Investiční pobídky

Investiční pobídky jsou určitou formou výhody, kterou může poskytnout vláda daného státu investorům k získání zahraniční investice na své území. Investiční pobídky mohou mít podobu dotace, grantu, subvence, a dalších stimulů. Lze je rozdělit do několika základních kategorií, na finanční pobídky (preferují státy s rozvinutou ekonomikou, s dostatkem finančního kapitálu) a fiskální pobídky (preferují obvykle státy s méně rozvinutou ekonomikou, s nedostatkem disponibilního kapitálu) a nefinanční pobídky.

Investiční pobídky jsou nabízeny především z těchto důvodů:⁵⁰

- jako nástroj překonání ekonomické deprese,
- jako nástroj zvýšení exportní výkonnosti,
- jako nástroj řešení regionálních problémů nezaměstnanosti,
- jako nástroj podporující využití komparativních výhod s následnými pozitivními dopady na rozpočtové příjmy,
- jako nástroj podporující transfer know-how a moderních technologií.

Za hlavní kritéria určující velikost podpory investičních projektů jsou považována:⁵¹

- počet vytvořených pracovních míst,
- míra regionální nezaměstnanosti,
- míra exportní orientace projektu,
- technologická úroveň projektu,
- stupeň využití místních dodavatelů a surovin,

⁴⁹ Viturka, 2000.

⁵⁰ Viturka, 2000, s. 59.

⁵¹ Viturka, 2000, s. 59.

- zvýšení příjmové úrovně místní ekonomiky,
- spoluúčast místní reprezentace na rozhodování (např. návratnost dotace při nedodržení doby působnosti investora v dané lokalitě),
- dlouhodobý růstový potenciál investující firmy,
- zvýšení produktivity práce.

Legislativně je systém pobídek v ČR opatřen Zákonem o investičních pobídkách, který byl přijat roku 1998. Zákon se vztahuje na všechny firmy, které mají zájem investovat více než 10 mil. USD a 40% z této částky půjde na strojní vybavení plánovaného projektu. Systém obsahuje:⁵²

- 5ti letý odklad platby daně z příjmu právnických osob, s možností návazného prominutí daňového dluhu – bonus může být použit na platbu daně v následujících 5 letech,
- osvobození od cla a zálohové platby DPH po dobu 90 dnů u dovozu strojů a technologie typu hi-tech,
- bezúročné půjčky na zřízení nových pracovních míst,
- granty na školení a rekvalifikace,
- poskytování investičně připravených území v průmyslových zónách za symbolickou cenu (zahraniční investoři mohou získat pozemky do osobního vlastnictví prostřednictvím místních dceřiných společností) – k tomuto účelu může příslušná obec získat bezúročnou půjčku až do výše 60% celkových nákladů s dobou splatnosti 5 let,
- vytváření svobodných celních zón pro vybrané strategické investory,
- podpora výzkumu a vývoje.

3.3. Přímé zahraniční investice v České republice

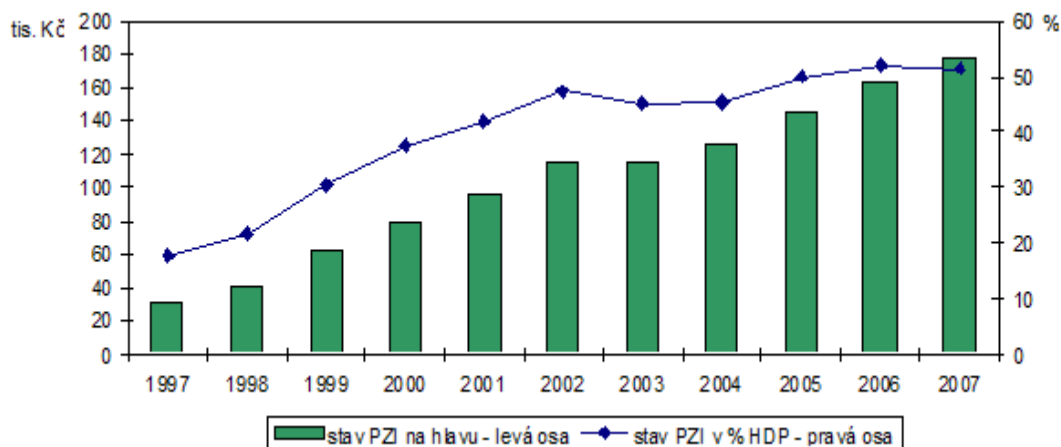
Stav přímých zahraničních investic v České republice ke konci roku 2008 přesáhl 2,2 biliony Kč, což představuje meziroční přírůstek 157,4 mld. Kč. Podobně jako v předchozím roce byl příliv investičního kapitálu tvořen především navyšováním

⁵² Viturka, 2000, s. 65.

kapitálu ve stávajících podnicích se zahraniční účastí a novými investicemi menšího rozsahu.⁵³

3.3.1. Stav přímých zahraničních investic v České republice

Graf 3.1: Stav přímých zahraničních investic v ČR v letech 1997-2007



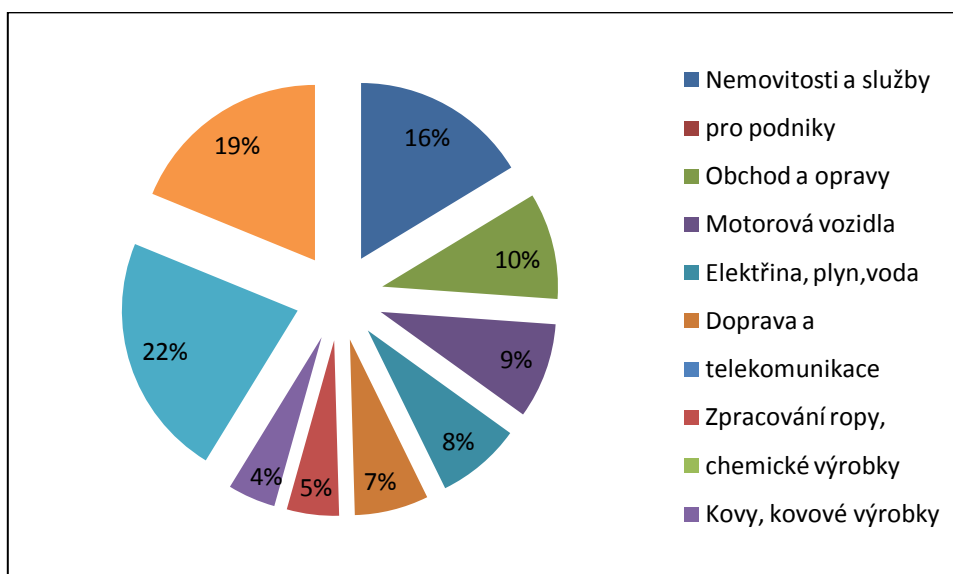
Zdroj: ČSÚ, 2008

Z tabulky je patrný neustálý nárůst přímých zahraničních investic. Za sledovaných 10 let, je růst poměrně vyrovnaný, jediný avšak téměř nepatrný výkyv můžeme pozorovat v roce 2003, kde je lehký pokles míry PZI. Procentuálně vyjádřené HDP České republiky je přímo úměrné změnám PZI, tudíž určitý pokles opět zaznamenáváme pouze mezi léty 2002 a 2004.

Odvětvová struktura přímých investic v České republice zůstává ve srovnání s předchozím obdobím stabilní. Největší podíl zahraničního kapitálu drží odvětví peněžnictví a pojišťovnictví, následuje odvětví nemovitostí a služeb pro podniky, odvětví obchodu a oprav a výroba motorových vozidel. Na sektor služeb připadá 50% z celkového objemu investovaného kapitálu, oproti tomu zpracovatelský průmysl dosahuje 37%.

⁵³http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_balance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2008_CZ.pdf

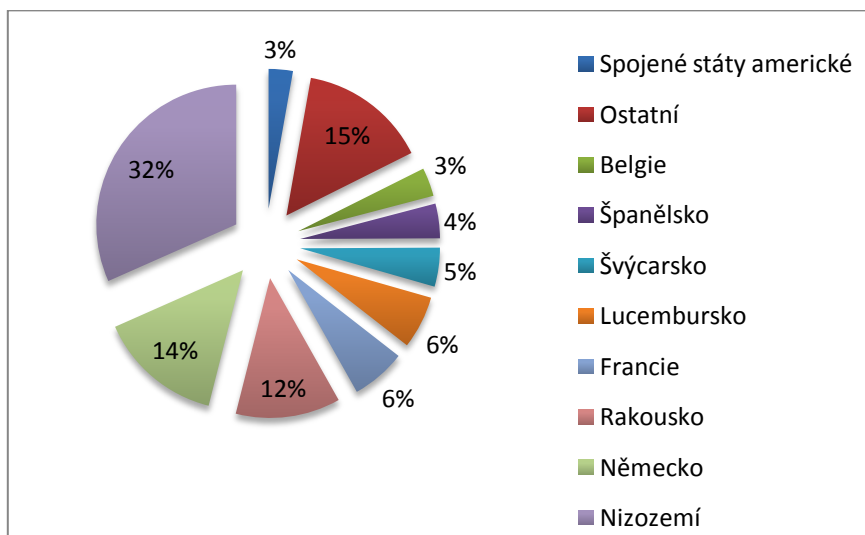
Graf 3.2: Přímé zahraniční investice v České republice k 31. 12. 2008



Zdroj: ČNB, 2008; vlastní úprava

Z geografického hlediska se na kapitálu investovaném v tuzemsku podílejí největší měrou Nizozemí s téměř 32%, Německo s 14,4% a Rakousko s více než 12% podílem. Mezi země, jejichž celkový objem investovaného kapitálu přesahuje 100 mld. Kč, patří také Lucembursko a Francie.

Graf 3.3: Přímé zahraniční investice v České republice k 31. 12. 2008



Zdroj: ČNB, 2008; vlastní úprava

3.3.2. Negativa přímých zahraničních investic

Na závěr této podkapitoly je třeba také uvést, že v mnohých, pro mě dostupných literaturách, jsou uvedena i určitá negativa spojená se zahraničními investicemi, resp. s investičními pobídkami. V první řadě je třeba uvést, že pro laiky v tomto směru či oboru, se jeví jako zřejmý vztah, že s vzrůstajícím počtem zahraničních investorů v zemi či v jejích regionech automaticky rostou ekonomické ukazatele, tzn., čím více zahraničních investorů, tím vyšší jsou celkové investice, což vede k vyššímu tempu ekonomického růstu, růstu exportu, reálných mezd apod. Podle studie provedené na Vysoké škole ekonomické v Praze, která se zabývala touto problematikou celých 10 let, vyplývá existence tzv.:⁵⁴ **crowding-out** efektu zahraničních investic, tzn., že některé PZI mají charakter akvizic již existujícího kapitálu a nepředstavují tak faktické rozšíření kapitálu. Jednak je také možné, že zahraniční investice vytlačují investice domácích, ať již přímou konkurencí nebo případně tím, že zahraniční investor využívá domácích finančních trhů jako zdroj financování své investice.

Může však existovat i **crowding-in** efekt zahraničních investic, tzn. že:⁵⁵ PZI zvyšují celkové investice v ekonomice, a to ať již přímo nebo tím, že se na zahraniční investice „nabalují“ investice další, například investice domácích dodavatelů nebo investice do infrastruktury apod.

Ze studie dále vyplývá, že oba druhy těchto efektů se vyskytují ve větší či menší míře ve všech PZI. Je však důležité korigovat tuto hodnotu v udržitelné míře.

3.4. Zahraniční investice v Moravskoslezském kraji

3.4.1. Základní charakteristika Moravskoslezského kraje⁵⁶

Moravskoslezský kraj vznikl podle ústavního zákona č. 347/1997 Sb. k 1. 1. 2001 v prostoru severní Moravy a Slezska. Podle usnesení vlády České republiky č. 707/1998 představuje statistickou jednotku NUTS 3 a současně i statistickou jednotku NUTS 2 – Moravskoslezsko. Krajským městem je statutární město Ostrava. Kraj tvoří severovýchodní okrajovou část České republiky. Kraj sousedí na severu s Polskem (Slezské a Opolské vojvodství) a na východě se Slovenskem (Žilinský kraj). Jižním

⁵⁴ Říman a kol., 2008, s. 28.

⁵⁵ Říman a kol., 2008, s. 27.

⁵⁶ http://o-kraji.kr-moravskoslezsky.cz/geograficke_informace.html.

sousedem kraje je kraj Zlínský, jihozápadním kraj Olomoucký. Kraj má rozlohu 5 427 km² a žije v něm 1 247 373 obyvatel (k 31. 12. 2009).

Moravskoslezský kraj se nachází v nejvýchodnější části České republiky, přičemž od hlavního města Prahy je vzdálen zhruba 300 km vzdušnou čarou. Budeme-li vnímat kraj nadregionálně, pak je jeho poloha na hranici tří států téměř ve středu evropského prostoru velice výhodná. Pokud se zaměříme na celou Evropu, pak se region nachází mezi rakouskou Vídní, polskou Hornoslezskou aglomerací a slovenskou Bratislavou.

Moravskoslezský kraj je na západě, východě a částečně i jihu lemován pohořími. Pohořím s nejvyšší horou Pradědem (1 492 m) je Hrubý Jeseník na západní hranici kraje. Na jihovýchodě a východě, při hranicích se Slovenskem a Polskem, se nacházejí Moravskoslezské Beskydy. Nejvyšší je Lysá hora (1 323 m), známý je také Radhošť (1 129 m). Jihozápadní část kraje tvoří nedotčené oblasti Nízkého Jeseníku a Oderských vrchů. Nižšími polohami prochází nejvýznamnější řeky Odra, Opava, Ostravice a Olše.

3.4.2. Správní členění kraje

Moravskoslezský kraj je vymezen okresy – Bruntál, Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava a Ostrava-město a je rozdělen na 22 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (tzv. obcí III. stupně), do kterých spadá celkem 256 obcí, z toho jsou 3 městyse, 35 měst a 5 měst statutárních. Počet obcí v kraji je 4. nejnížší po Praze, Karlovarském a Libereckém kraji. Pro kraj je typické, že ve větších městech nad 20 tisíc obyvatel žije většina obyvatelstva, to je 62% obyvatel kraje (12% nad průměrem ČR - nejvíce po Praze).⁵⁷

Obrázek 3.2: Okresy Moravskoslezského kraje

⁵⁷ http://www.partnerstvi-msk.cz/zip/rea_0114b.pdf.



Zdroj: http://www.risy.cz/UserFiles/Image/Sdilene/Okresy/okresy_morslez_kraj.gif.

3.4.3. Euroregiony Moravskoslezského kraje

Euroregiony můžeme chápat jako dobrovolné demokraticky organizované instituce zaměřené na přeshraniční spolupráci zájmových sdružení obcí a měst, na řešení obecních a okresních úkolů přesahujících hranice.⁵⁸ Jejich cílem je především hospodářská spolupráce, rozvoj infrastruktury, ochrana životního prostředí, kulturně-vzdělávací činnost a turistika. Euroregiony fungují na základě vlastních stanov. V rámci svých možností podporují zájmy měst a obcí, sdružení organizací i fyzických osob, které odpovídají cílům rozvoje regionu. Na regionálním základě podporují aktivity, které vedou k přijetí do Evropské unie a uzavírání mezinárodních smluv napomáhajících přeshraniční spolupráci.⁵⁹ V České republice se nachází 13 regionů soudržnosti (tj. Nisa, Elbe/Labe, Krušnohoří, Egrensis, Šumava, Glacensis, Praděd, Těšínské Slezsko, Silesia, Beskydy, Pomoraví, Euroregion Silva Nortica, Bílé Karpaty). Z tohoto počtu jsou 4 na území Moravskoslezského kraje - Těšínské Slezsko (okres Karviná, Frýdek – Místek), Beskydy (okres Frýdek-Místek), Silesia (okres Opava), Praděd (okres Bruntál).

Obrázek 3.3: Euroregiony v Moravskoslezském kraji

⁵⁸ Wahla, 2001, s. 8.

⁵⁹ http://www.partnerstvi-msk.cz/zip/rea_0114b.pdf.



Zdroj:

http://mapy.crr.cz/tms/crr_a/euro/index.php?lg=cz#c=3716881%252C5530029&z=2&l=ajax_euro,ajax_euro_plochy&p=&.

3.4.4. Obyvatelstvo

Moravskoslezský kraj je se svými 1 247 373 obyvateli k 31. 12. 2009 nejlidnatějším krajem v ČR a to i přes to, že od roku 2008 je zaznamenán pokles o více než 3000 obyvatel. Na zhruba 7% rozlohy České republiky žije 12,2% populace. Hustota osídlení 230,9 obyvatel na 1 km² je druhá nejvyšší po Praze. Jádrová část kraje v okolí měst Ostrava, Havířov, Karviná a Frýdek-Místek patří k nejhustěji osídleným oblastem České republiky.⁶⁰

Tabulka 3.1. Vývoj obyvatelstva v Moravskoslezském kraji

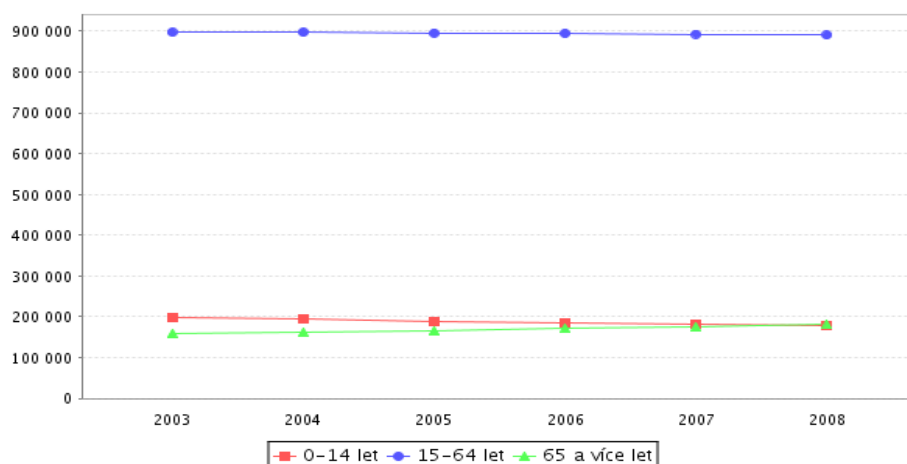
	2005	2006	2007	2008	2009
Počet obyvatel celkem (k 31. 12.)	1 250 769	1 249 290	1 249 897	1 250 255	1 247 373
Muži	611 295	611 101	611 825	612 661	610 997
Ženy	639 474	638 189	638 072	637 594	636 376

Zdroj: ČSÚ, 2009; vlastní úprava

I přes nepříznivý vývoj porodnosti v Moravskoslezském kraji je index stáří (tedy podíl obyvatel ve věku 65 a více let ke skupině 0-14 let) v tomto kraji stále příznivý a dosahuje hodnoty 0,83, což znamená čtvrtou nejnižší hodnotu mezi kraji v ČR.

Graf 3.4: Věkové složení obyvatelstva Moravskoslezského kraje

⁶⁰ ČSÚ, 2009.



Zdroj: ČSÚ, 2009.

Jak vyplývá ze znázorněného grafu, věkové skupiny 0-14 let a 15-65 let mírně klesají, naproti tomu nestarší skupina obyvatel tedy 65 let a více stoupá. Tento trend „stárnoucího“ státu je však patrný ve většině vyspělých zemí.

3.4.5. Služby

Vzdělávání

Oblast vzdělávání v Moravskoslezském kraji je zabezpečena především sítí předškolních zařízení, základních, středních, vyšších odborných a vysokých škol. Zřizovateli jsou kraje, obce, církve, ministerstvo, fyzické i právnické osoby. Na rekvalifikačním studiu a dalším vzdělávání se pak podílejí i jiné instituce v kraji (ÚP, vzdělávací zařízení v podnikatelské sféře apod.).

Jak můžeme vidět v tabulce 3. 2., počet mateřských škol je téměř konstantní, avšak každý rok přibývá bezmála 10 tis. dětí do 6 let, které mají zájem (resp. jejich zákonní zástupci) o umístění do mateřské školy. Podle dostupných informací je na území Moravskoslezského kraje nedostatečná kapacita předškolních zařízení. U ostatních typů vzdělávacích institucí není zaznamenán výrazný pokles, či úbytek, ať již v počtu žáků navštěvujících tyto školy nebo v počtu samotných školských institucí. U terciárního typu vzdělávacích zařízení je zaznamenána pouze jedna změna, tou se v roce 2009 stala nově otevřená Vysoká škola sociálně-správní, Institut celoživotního vzdělávání Havířov.

Tabulka 3.2: Školy podle typu v Moravskoslezském kraji

	2006/2007	2007/2008	2008/2009
--	-----------	-----------	-----------

Mateřské školy děti	470 33897	471 34486	470 35599
Základní školy žáci	464 111 887	460 107 018	458 102 372
Střední školy celkem) žáci	153 73 221	156 72 036	156 71 338
obory gymnázií žáci	42 17 300	46 17 386	46 17 399
obory odborného vzdělání na středních školách (bez nástavbového studia) žáci	116 50 705	117 49 452	117 48 388
obory nástavbového studia žáci	48 5 216	46 5 198	48 5 551
Konzervatoře žáci	2 517	2 518	2 494
Vyšší odborné školy studenti	11 2 345	11 2 511	11 2 479
Vysoké školy studenti	4 n.a.	4 n.a.	5 42 936

Zdroj: ČSÚ, 2009; vlastní úprava

Výzkum a vývoj

Výzkum a vývoj (dále také V a V) představuje rozhodující potenciál pro další rozvoj kraje a udržení vysoce kvalifikovaných pracovníků v regionu. V a V je realizován subjekty z těchto oblastí: ⁶¹

- akademická sféra,
- výzkumné ústavy a výzkumná pracoviště,
- firmy a instituce s vědeckovýzkumnými aktivitami.

Akademická sféra je zastoupena následujícími vysokými školami a jejich pracovišti:

- 1) Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava,
- 2) Ostravská univerzita v Ostravě,
- 3) Slezská univerzita v Opavě,
- 4) Vysoká škola podnikání, a.s. v Ostravě,
- 5) Vysoká škola sociálně-správní, Institut celoživotního vzdělávání Havířov.

Výzkumné ústavy představují zejména:

- 1) Ústav geoniky Akademie věd ČR, Ostrava - Poruba,

⁶¹ http://www.partnerstvi-msk.cz/zip/rea_0114b.pdf.

- 2) Fyzikálně technický zkušební ústav, Ostrava - Radvanice,
- 3) Výzkumný ústav hutnictví železa, a.s., Dobrá u Frýdku - Místku,
- 4) Vítkovice - Výzkum a vývoj, s.r.o., Ostrava - Vítkovice,
- 5) Český svářečský ústav, s.r.o., Ostrava.

Cestovní ruch

Na realizaci rozvoje cestovního ruchu v Moravskoslezském kraji se podílí **Agentura pro regionální rozvoj**. V této oblasti vychází z dokumentu **Koncepce zajištění aktivit cestovního ruchu v Moravskoslezském kraji**, která stanovuje tři základní priority:⁶²

1. Monitoring služeb a investičních nabídek v cestovním ruchu, realizace tvorby produktových balíčků a aktivní nabídka cestovního ruchu. Pro celý tento proces ARR vytvořila databázi aktérů a služeb v cestovním ruchu s názvem TourData,
2. spolupráce na vzniku nového webového portálu Moravskoslezského kraje, tzv. e-marketingu (vytvoření webových stránek Moravskoslezského kraje pro návštěvníky/turisty),
3. Součástí činnosti v cestovním ruchu byl také úspěšný projekt **Strategické lokality Moravskoslezského kraje**, který byl ukončen na konci roku 2007. V rámci těchto aktivit se ARR zaměřila na osm prioritních lokalit (Bruntálsko, Krnovsko, Osoblažsko, Rýmařovsko, Jeseníky, Praděd, Lysá hora, Pustevny), kde byly uskutečněny schůzky s lokálními aktéry. Při třech kolech setkání byl iniciován vznik projektů v cestovním ruchu a posléze byli aktéři s výstupy směřování na konkrétní operační programy.

Jak vyplývá z tabulky 3. 3., která je uvedena níže, počet hromadných ubytovacích zařízení se během posledních 5 let výrazně nezměnil. Počet lůžek v těchto zařízeních, až s výjimkou roku 2006, postupně stoupá. Také hostů ubytovaných v hromadných zařízeních na území Moravskoslezského kraje do roku 2007 pozvolna přibývalo, zlom nastal mezi léty 2007 a 2008, kdy počet hostů poklesl o necelé 3000 a v roce 2009 dokonce o téměř 40 000 hostů, tuto skutečnost můžeme s největší pravděpodobností připisat na vrub momentální světové hospodářské krizi.

Tabulka 3.3: Moravskoslezský kraj - Cestovní ruch

	2005	2006	2007	2008	2009
--	------	------	------	------	------

⁶² <http://www.arr.cz/cz/hlavni-cinnosti/marketing-ms-kraje/cestovni-ruch.html>

Hromadná ubytovací zařízení celkem (k 31. 12.)	470	465	469	468	n.a.
Lůžka celkem (k 31. 12.)	25 972	25 404	25 676	26 852	n.a.
Hosté	596 130	609 436	642 916	640 128	601 508

Zdroj: ČSÚ, 2009; vlastní úprava

Zdravotnictví

Síť a činnost zdravotnických zařízení v Moravskoslezském kraji:⁶³

Síť zařízení ústavní péče tvořilo k 31. 12. 2008 celkem 18 nemocnic se 7 026 lůžky, 20 odborných léčebných ústavů se 2 976 lůžky a 3 lázeňské léčebny s 1 815 lůžky. V nemocnicích Moravskoslezského kraje bylo evidováno 6 686 akutních lůžek, z toho 850 pro děti a 340 lůžek následné péče. Z celkového počtu 10 002 lůžek (bez lání) za kraj je 2 921 lůžek ve státní sféře.

K 31. 12. 2008 bylo na území kraje 288 lékáren a 29 výdejen zdravotnických prostředků, z toho je 287 lékáren a všechny výdejny zdravotnických prostředků v nestátní sféře.

Co se lékařské péče týče, ta je v kraji zajišťována 4 701 lékaři a 12 017 zdravotnickými pracovníky-nelékaři.

Tabulka 3.4: Zdravotnická zařízení v Moravskoslezském kraji (k 31. 12. 2008)

Druh zařízení	Počet zařízení	Počet lékařů	ZPBD ⁶⁴	Lůžka
Nemocnice (lůžková a ambulantní část)	18	1871,82	6433,68	7026
Odborné léčebné ústavy	20	166,46	845,33	2976
Lázeňské léčebny	3	21,3	127,06	1815
Samostatná ambulantní zařízení	2715	2510,54	3291,27	n.a.
Zvláštní zdravotnická zařízení	53	116,76	584,05	n.a.
Zařízení lékárenské péče	322	n.a.	546,07	n.a.
Zdravotnická zařízení celkem	3133	4701,37	12017,32	11817

Zdroj: ČSÚ, 2008; vlastní úprava

⁶³ http://www.uzis.cz/download.php?ctg=10®ion=80&mnu_id=3997&mnu_action=select

⁶⁴ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí

3.4.6. Dopravní infrastruktura⁶⁵

V Moravskoslezském kraji je celkem 3 376,4 km silnic, z toho 15,5 km rychlostních silnic, 715,8 km silnic I. třídy, 749,8 km II. třídy a 1895,3 km silnic III. třídy. Silnice I. třídy vlastní stát a tyto komunikace spravuje Ředitelství silnic a dálnic ČR, vlastníkem silnic II. a III. třídy je kraj, na jehož území se silnice nacházejí a tyto komunikace patří pod Správu silnic Moravskoslezského kraje. V květnu 2002 byla zahájena stavba dálnice D 47, která se stane součástí VI. Evropského multimodálního koridoru. Dálnice mezi Lipníkem nad Bečvou a polskou hranicí u Bohumína o délce 80,2 km by měla řešit dopravní obslužnost a ekonomické oživení. Silniční komunikační systém se v současnosti opírá o hlavní mezinárodní silnice I/11 (E 75): Opava – Ostrava – Český Těšín – Mosty u Jablunkova a I/48 (E 462): Nový Jičín – Frýdek-Místek – Český Těšín, které procházejí východní částí kraje.

Dále je doprava v MSK uskutečňována prostřednictvím železničních tratí. Těch je v kraji přes 673 km. Železniční doprava je v MSK zajišťována výhradně Českými drahami, a.s. V důsledku lokalizace mnoha průmyslových podniků v kraji hraje důležitou roli převážně nákladní železniční doprava (přeprava paliv, hutních výrobků, nerostných surovin apod.).

Co se týče letecké dopravy, nachází se na území MSK tři národní letiště (Zábřeh, Krnov a Frýdlant nad Ostravicí) a jedno mezinárodní letiště v Mošnově u Ostravy, které je s délkou přistávací dráhy 3 500 m druhým největším letištem v České republice. MSK se řadí mezi oblasti s vysokým potenciálem zahraničního obchodu a mezinárodní letiště je tedy významným a neopomenutelným faktorem pro zahraniční investory směřující do regionu (90% cestujících na pravidelných linkách tvoří obchodní cestující).

3.4.7. Životní prostředí

Kvalita ovzduší v Moravskoslezském kraji je dlouhodobě kritická. Každoročně zde dochází k překračování platných imisních i cílových imisních limitů stanovených z hlediska ochrany lidského zdraví pro řadu znečišťujících látek (suspendované částice PM₁₀, benzo(a)pyren, benzen, arsen). Úroveň znečištění je zde nejvyšší v rámci celé ČR, přičemž v době smogových situací je např. u suspendovaných částic PM₁₀ dosahováno až desetinásobku platného imisního limitu. K tomuto stavu významně přispívá historicky vysoká kumulace průmyslových aktivit v hustě obydlených

⁶⁵ <http://www.ostrava.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/tab/7F004CBC8D>.

oblastech, jako je Ostravsko či Karvinsko. Znečištění ovzduší má významný negativní dopad na lidské zdraví, mezi nejčastější choroby spojené se znečištěným ovzduším patří zvýšený výskyt onemocnění dýchacího ústrojí, poruchy plodnosti či alergie především u dětí, což dokazuje řada epidemiologických studií. V březnu letošního roku ministr životního prostředí předložil vládě ČR **Zprávu o způsobech řešení nevhodné situace z hlediska životního prostředí v Moravskoslezském kraji**. Tento dokument obsahuje nástroje a strategie jak řešit ekologické problémy v kraji, především horentní množství prachových částic v ovzduší.⁶⁶

Tabulka 3.5. Výdaje na životní prostředí v Moravskoslezském kraji

	2004	2005	2006	2007	2008
Pořízené investice na ochranu ŽP (tis. Kč)	2 079 591	2 087 233	2 332 103	2 842 333	2 406 770
Neinvestiční náklady na ochranu ŽP (tis. Kč)	3 003 251	3 185 864	4 409 225	4 600 502	5 203 459
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele (kg)	261,3	298,2	287,7	272	302

Zdroj: ČSÚ, 2008

Z tabulky, kterou příkládám je patrné, že Ministerstvo životního prostředí resp. vláda ČR vynakládá stále větší finanční částky na ochranu životního prostředí.

3.5. Zahraníční investoři v Moravskoslezském kraji

Jak již bylo řečeno výše, Moravskoslezský region se stává v posledních letech vysoce atraktivní, co se zahraničních investorů týče. Na tomto území se usídlilo několik desítek zahraničních firem (např. Hyundai Motors Co., ArcelorMittal Czech, Shimano Czech Republic, s.r.o. atd.). Základem pro lokalizaci těchto nadnárodních korporací na tomto území je vznik lokalit **brownfields** (areály, které jsou vlivem minulého využívání ekologicky či jinak postižené a vyžadují prostředky pro svou regeneraci) a **průmyslových zón**.

V Moravskoslezském kraji bylo identifikováno 216 lokalit brownfields o celkové rozloze 2 269 ha, z čehož bývalé průmyslové lokality představují 43%. Na základě

⁶⁶ http://www.gov.cz/wps/portal/_s155/708/_s.155/7226/_mc/694/_s.155/10202?docid=125482.

předběžných studií proveditelnosti regenerace a následného zprovoznění plochy byly vybrány tři pilotní projekty – Důl František v Horní Suché, Office Park Porubka – Ostrava Poruba, Areál Vagónky Studénka.

Pojem průmyslová zóna „je všeobecně vysvětlován jako ucelený soubor kompaktních univerzálních objektů vhodných pro lehkou, hygienicky nezávadnou výrobu s účelně vyřešenou dopravou a velkým podílem zeleně mezi jednotlivými objekty. Provoz v těchto zónách je kompletně situován uvnitř objektů, jež jsou zpravidla bez oplocených dvorů, s možností volného pohybu návštěvníků. Průmyslová zóna je tedy uceleným komplexem průmyslu a služeb s řadou integrovaných funkcí odborného charakteru. Takovýto komplex maximálně využívá vzájemné podpory jednotlivých firem ve výměně informací, poradenství, společné prezentace a využívání mezinárodních kontaktů. Tato synergie má za úkol vést k dosažení lepších výsledků a právě v této oblasti bývá využívána téměř pravidelně.“⁶⁷

Tabulka 3.6: Průmyslové zóny Moravskoslezského kraje

Průmyslové zóny		
Název	Funkční náplň	Rozloha⁶⁸
Dolní Benešov	Průmyslová výroba.	142,3 ha
Dolní Lutyně	Blíže nespecifikované průmyslové využití.	186 ha
Hnojník - Třanovice	Logistické centrum.	47 ha
Horní Tošanovice	Průmyslová výroba, logistika.	60 ha
Karviná - Nové Pole	Blíže nespecifikovaná průmyslová výroba.	40 ha
Krnov - Červený Dvůr	Lehký průmysl, logistické a kancelářské služby.	48 ha
Mošnov	Drobná průmyslová výroba a logistika, služby, výrobně-montážní a opravárenské provozy.	207,8 ha
Nošovice	Automobilový průmysl.	276 ha
Ostrava - Hrabová	Lehká průmyslová výroba, sklady, výzkum a vývoj, služby.	140 ha
Paskov	Lehký průmysl.	30 ha
Podnikatelský areál Vlčovice	Průmyslová výroba smíšená s logistikou, komerčními a technickými funkcemi.	88 ha

Zdroj: Průmyslové zóny, 2009, vlastní úprava

⁶⁷ <http://www.prumyslove-zony.cz/blog/prumyslove-zony-53>.

⁶⁸ V tabulce jsou uváděny celkové údaje o rozloze.

Jak je patrné z tabulky 3. 6., v MSK se nachází 11 průmyslových zón, z nichž největší je Nošovická zóna o rozloze 267 ha, ve které se lokalizovala jihokorejská automobilová společnost Hyundai Motors Co. Dalším, nejen mediálně známým investorem, zaměřeným na hutnický průmysl je indická firma ArcelorMittal, se sídlem v Ostravě - Kunčicích. Dle agentury Czechinvest jsou nejvýraznější investoři v MSK kromě dvou již naznačených, firma Behr (země původu Německo), CCG (Česká republika), Erdrich Umformtechnik (Německo), Mönliche Health Care (Švédsko), Osram (Německo), Siemens Automotive Beteiligungs (Německo) a TietoEnator (Finsko). Ale jak již bylo zmíněno, v oblasti MSK identifikujeme 176 subjektů zahraničních investic.

Obrázek 3.4. Průmyslové zóny MSK



Zdroj: Czechinvest

3.6. Přímé zahraniční investice a základní ekonomické ukazatele v MSK

Dynamika růstu PZI je od roku 1999 patrná, nejmarkantnější v roce 2006, kdy se lokalizovalo na území kraje mnoho zahraničních firem. Co se týče samotných okresů, MSK nastává výraznější změna přílivu zahraničních investic v okrese Frýdek-Místek, kde se roku 2006 lokalizoval závod Hyundai Motors Co. Tato firma podle informací agentury Czechinvest měla investovat do projektu 800 milionu až miliardu eur, vytvořit 3 tisíce přímých pracovních míst pro obyvatele MSK a dalších 10 tisíc pracovních míst vzniklých následně, díky rozvoji subdodavatelů a služeb, což výrazně snižuje nezaměstnanost v celém kraji a zároveň zvyšuje příjem státu, resp. HDP. Druhým okresem s největším nárůstem PZI je Ostrava-město, kde se nachází průmyslová zóna

Ostrava - Hrabová se čtyřmi velkými zahraničními investory. Za největší a společensky nejdůležitější je považována CTP Invest, s.r.o. tvořená 23 nájemci z nejrůznějších oblastí průmyslu a služeb. Na území okresu Karviná se lokalizovala firma Shimano Czech Republic, s.r.o. Konkrétní údaje o PZI v Moravskoslezském kraji a jeho jednotlivých okresech jsou uvedeny v tabulce 3.7.

Tabulka 3.7: Přímé zahraniční investice v okresech Moravskoslezského kraje

Stav přímých zahraničních investic v okresech v mil. Kč									
Název NUTS	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Moravskoslezský kraj	25 112	36 848	39 084	51 199	70 820	81 990	88 830	122 820	164 501
Bruntál	604	696	682	1 932	2 281	2 599	3 551	3 793	3 463
Frýdek-Místek	2 095	3 056	2 839	7 070	7 434	9 810	17 661	9 526	24 208
Karviná	1 075	1 623	2 544	2 833	3 565	4 859	5 491	4 098	6 042
Nový Jičín	2 441	7 429	8 270	8 474	10 363	11 631	11 407	10 580	12 967
Opava	3 635	4 811	5 550	6 604	6 116	6 178	7 390	7 223	8 512
Ostrava-město	15 263	19 233	19 198	24 285	41 061	46 914	43 329	87 600	109 310

Zdroj: ČSÚ, 2007

3.6.1. Nezaměstnanost v MSK

Míra registrované nezaměstnanosti – „je počítána jako podíl, kde v čitateli je počet neumístěných uchazečů o zaměstnání registrovaných na úřadech práce k poslednímu dni sledovaného období (zdrojem dat je Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR) a ve jmenovateli pracovní síla.“⁶⁹

Moravskoslezský kraj se řadí mezi kraje s nejvyšší dlouhodobou nezaměstnaností v České republice. Nevyšší míra nezaměstnanosti je v kraji Ústeckém, kde dosáhla hodnoty 17,94%, postupně však klesala na hodnotu 10,26% v roce 2008. Podobně je na tom i kraj Moravskoslezský, kde nezaměstnanost od roku 2003, kdy činila 16,84%, postupně klesala. Mezi léty 2006 a 2007 klesla nezaměstnanost z téměř 13% o necelé 3%. V roce 2008 již byla míra registrované nezaměstnanosti pod 8,5%. Nejnižší mírou nezaměstnanosti v rámci České republiky se může pochlubit již tradičně kraj Praha, hl. m., kde v roce 2008 činila nezaměstnanost 2,14%.

Tabulka 3.8: Míra registrované nezaměstnanosti v MSK, v %

⁶⁹www.mpsv.cz

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Moravskoslezský kraj	16,84	15,66	14,23	12,58	9,62	8,49

Zdroj: ČSÚ, 2007; vlastní úprava

3.6.2. HDP v MSK

„Hrubý domácí produkt (HDP), anglicky GDP (Gross domestic product), je celková peněžní hodnota statků a služeb vytvořená za dané období (obvykle jeden kalendářní rok) na určitém území (obvykle stát). Tento ukazatel se používá v makroekonomii pro určování výkonnosti ekonomiky států. Pro účely mezinárodních srovnání výkonnosti ekonomik jednotlivých států se používá též HDP na jednoho obyvatele (HDP na hlavu).“⁷⁰

V tabulce 3.9 je zachycen celkový stav hrubého domácího produktu na jednoho obyvatele v České republice a v jednotlivých krajích v mnou sledovaných letech, tedy v časové řadě od roku 2003 až 2008. V rámci celorepublikového stavu HDP je zaznamenána vzrůstající tendence. V Moravskoslezském kraji je výše HDP v roce 2003 jednou z nejnižších v celé republice. Nižší hodnota je zaznamenána pouze v kraji Olomouckém. V letech následujících nabývala výše HDP vzrůstající tendencí, v průměru o 20 tisíc Kč v každém roce. V r. 2008 se stav HDP v MSK blížil 300 tis. Kč na jednoho obyvatele, tedy nárůst o více než 100 tis. Kč od roku 2003. V roce 2008 je již hodnota HDP v MSK šestá nejvyšší v rámci České republiky. Nejvyšších hodnot dosahuje logicky hlavní město Praha, jako kraj, kde HDP na obyvatele činí přes 760 tis. Kč, dále pak kraj Jihomoravský, Středočeský, Plzeňský a Jihočeský. Nejnižší hodnoty HDP potažmo i míra přírůstku v jednotlivých letech jsou zaznamenány v kraji Olomouckém a Karlovarském.

Tabulka 3.9 HDP Kč/obyv. v krajích

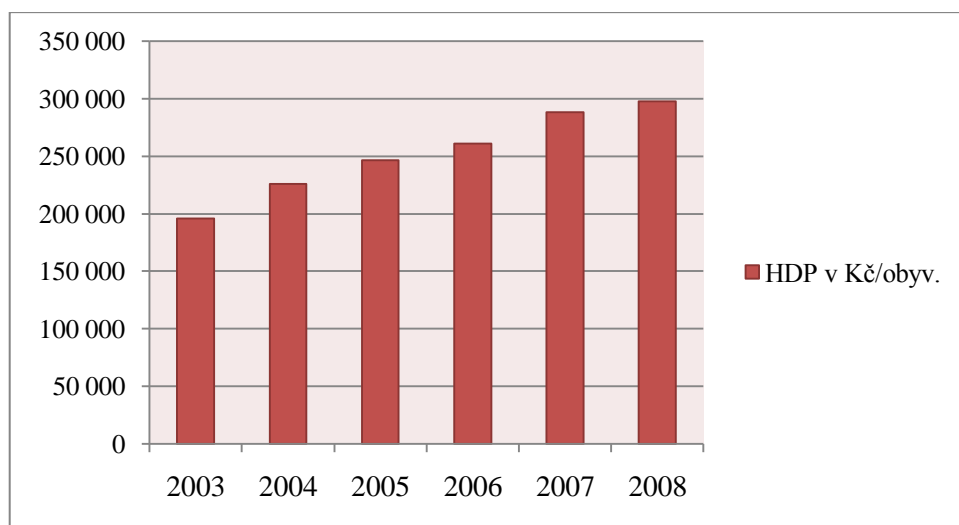
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Česká republika	252 617	275 770	291 561	313 868	342 494	353 701
Moravskoslezský kraj	195 864	226 089	246 825	261 316	288 186	297 926

Zdroj: ČSÚ, 2008; vlastní úprava

Pro přehlednější znázornění stavu HDP na obyvatele je uveden graf 3.5.

⁷⁰ [http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hruby_domaci_produk_t_\(hdp\)](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hruby_domaci_produk_t_(hdp)).

Graf 3.5. HDP v Moravskoslezském kraji / obyv.



Zdroj: ČSÚ, 2008; vlastní úprava

4. Zahraniční investice v Moravskoslezském kraji v letech 2003-2008, jejich dopad na vývoj produkce a nezaměstnanosti

Tabulka 4.1: Souhrnné ukazatele v MSK

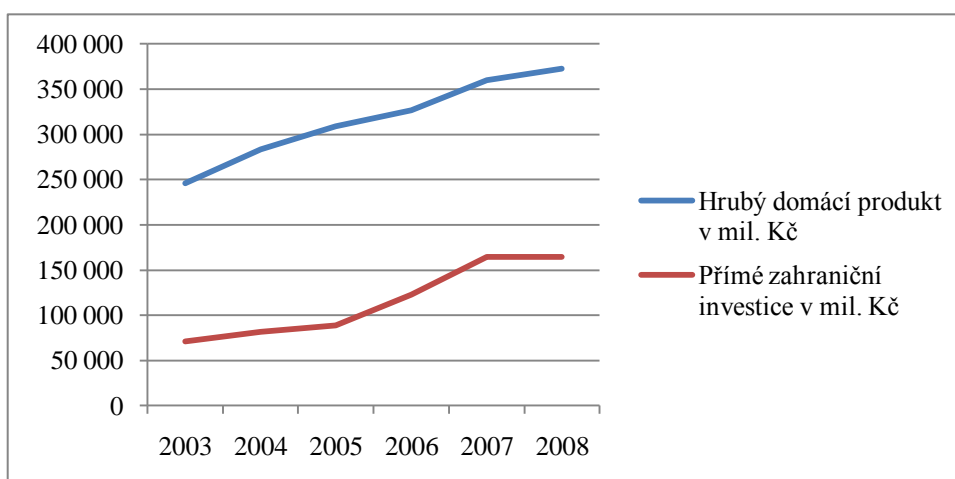
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Hrubý domácí produkt v mil. Kč	246 170	283 574	308 968	326 621	360 037	372 458
Přímé zahraniční investice v mil. Kč	70 820	81 990	88 830	122 820	164 501	n.a.
Míra registrované nezaměstnanosti celkem v % (k 31. 12.)	16,84	15,66	14,23	12,58	9,62	8,49

Zdroj: ČSÚ, 2008; vlastní úprava

4.1. Vliv zahraničních investic na HDP v Moravskoslezském kraji

Ze srovnávací tabulky 4. 1., je patrný růst HDP v Moravskoslezském kraji, který bezesporu souvisí s přílivem zahraničních investorů jako jedním z faktorů, který míru HDP ovlivňuje. Neboť v roce 2006, kdy v lokalitě Nošovic, začala výstavba výrobních hal automobilky Hyundai, stoupl HDP v Moravskoslezském kraji o více než 30 000 mil. Kč. Další souvislosti s růstem HDP mají i investice dodavatelů a nové firmy, které se usazují v blízkosti automobilky a mnoho dalších faktorů, které nesouvisí s PZI. V roce 2007 pak opět stoupala hladina HDP v kraji přímo úměrně zvyšujícímu se toku přímých zahraničních investic na území Moravskoslezska. Tento trend bezesporu pokračuje i do současnosti, bohužel, jsem v pro mě dostupných zdrojích informací nedohledala stav zahraničních investic plynoucí na území Moravskoslezského kraje pro rok 2008.

Graf 4.1: PZI a HDP v Moravskoslezském kraji



Zdroj: ČSÚ, 2008; vlastní úprava

4.2. Vliv zahraničních investic na nezaměstnanost v MSK

Vliv PZI na HDP je tedy částečně prokazatelný, o závislosti míry nezaměstnanosti a PZI však můžeme pouze spekulovat. Pokud se podíváme na nezaměstnanost v jednotlivých okresech Moravskoslezského kraje, je na tom nejlépe okres Ostrava-město, kde je lokalizována třetina pracovních míst, druhým je okres Opava, dále pak okres Nový Jičín a Frýdek-Místek. V posledních dvou zmíněných okresech došlo k zásadnímu rozmachu zpracovatelského průmyslu, především průmyslu automobilového. Do připravených průmyslových zón v těchto okresech se lokalizovali noví zahraniční investoři:⁷¹

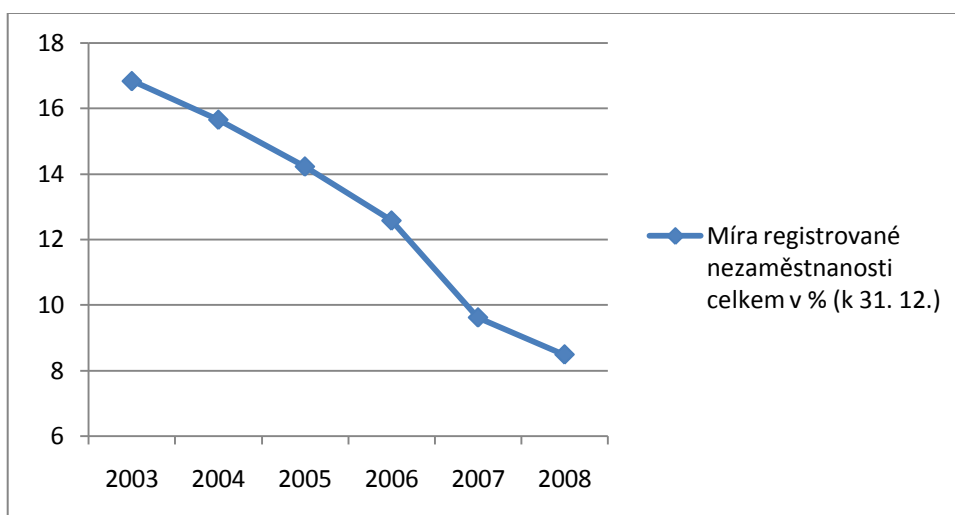
- v rámci průmyslového parku Kopřivnice - firmy Brose CZ spol. s r.o., DURA Automotive Systems CZ, s. r. o., Erich Jaeger, s. r. o., Rieger Automotive International, a. s.,
- v rámci průmyslové zóny Mošnov - firmy Behr Ostrava Czech, s.r.o., PLAKOR CZECH, s.r.o., CROMODORA WHEELS s.r.o.,
- v areálu průmyslové zóny Nošovice – firmy Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o., Mobis Automotive Czech, s.r.o., Dymos Czech Republic, s.r.o.

Nejhorší situace je zaznamenána v okresech Bruntál a Karviná, odkud většina obyvatel dojíždí za prací do Ostravy či jiných velkých měst.

⁷¹ http://home1.vsb.cz/~tvr12/PUBLIKACE/2009_MSK_trh_prace_a_krize_final.pdf

Když se opět zaměříme na tabulku 4.1, tak míra registrované nezaměstnanosti, která byla v letech 2003 až 2005 velmi vysoká a neklesla pod úroveň 14,23%, se v roce 2006 snížila na 12,58%. Tento rok, jak již bylo několikrát zmíněno, je spojen s nástupem jihokorejské automobilky Hyundai, která v tomto roce započala výstavbu výrobních hal tohoto závodu a počet uchazečů o zaměstnání z původních 96 528 osob, klesl na úroveň 85 422 uchazečů o zaměstnání. V roce 2007 byla nezaměstnanost již 9,62% a v roce 2008, kdy došlo k dokončení přípravných fází, a automobilový závod Hyundai začal se samotnou výrobou motorových vozidel, dokonce klesla hladina registrované míry nezaměstnanosti až na příznivých 8,49%. Ovšem v roce loňském, tedy v roce 2009, nezaměstnanost nabrala opět stoupající tendence a dosáhla míry až 12,14%, z čehož vyplývá, že neplatí přímá úměra mezi růstem PZI a poklesem nezaměstnanosti v regionu.

Graf 4.2. Míra registrované nezaměstnanost v MSK v % (k 31. 12.)



Zdroj: ČSÚ, 2009; vlastní úprava

V grafu 4. 2. jsou tedy patrné klesající tendence registrované míry nezaměstnanosti do roku 2008 (8,49%). V roce následujícím sice dochází k opětovnému nárůstu, avšak cílem mé práce bylo zhodnotit vliv zahraničních investic pouze v časové řadě od roku 2003 do roku 2008. Odhad nezaměstnanosti do budoucna stručně naznačím v následujícím textu.

4. 3. Vývoj nezaměstnanosti do budoucna

Co se dalšího vývoje nezaměstnanosti v kraji týče, ani ta nevypadá příliš slibně. Prognózy naznačují, že tento trend bude nadále pokračovat, že tedy míra registrované nezaměstnanosti bude neustále stoupat. Analytikové uvádí, že v roce 2010 se hodnota nezaměstnanosti pro Moravskoslezský kraj nezastaví na úrovni pod 13%, což rozhodně není pozitivní. Na otázku proč nezaměstnanost opět stoupá, neexistuje žádná jednotná odpověď. Jednou z příčin však bezesporu bude masové propouštění pracovníků, které má na svědomí celosvětová hospodářská krize. Desítky firem byly nuceny v loňském roce (2009) pozastavit svou výrobu a následně, z důvodu nedostatku finančního kapitálu, propouštět své zaměstnance. Bez práce se tak rázem ocitly stovky zaměstnanců. Například firma Bytostav Ostrava propustila v loňském roce přes 10% svých pracovníků. Ve velké míře se také propouštělo ve společnosti ArcelorMittal Ostrava, který propustil okolo 650 zaměstnanců, Visteon Autopal či ve firmě Evraz Vítkovice Steel, kde o práci přišlo 170 pracovníků a v mnoha dalších.

Z průzkumu Úřadu práce v Ostravě, který byl proveden mezi zaměstnavateli, už však žádné větší propouštění nehrozí. Některé velké firmy dokonce plánují nábor až několika set pracovníků, příkladem může být společnost OKD, která přijme přes 600 zaměstnanců. Dalších několik desítek pracovníků také opětovně nabere společnost ArcelorMittal Ostrava.⁷²

Také vedení kraje situaci nehodnotí nikterak skepticky. Dle Mariana Lebiezika MSK již zná „lék na nezaměstnanost.“ Největší problém vidí v nedostatku osob s technickým vzděláním, o které mají nadnárodní společnosti zájem. Proto chce podpořit a motivovat děti ke studiu oborů s technickým zaměřením. „Povede to podle mého názoru ke snížení nezaměstnanosti. Lidí s technickým vzděláním je stále málo. Počet nezaměstnaných přitom zvyšují lidé, jejichž kvalifikace nemá na zdejším trhu práce uplatnění. Nesoulad mezi pracovní nabídkou a poptávkou způsobuje v kraji neustálý růst nezaměstnanosti.“⁷³

Pro podporu technického vzdělávání chce kraj získat peníze z evropských fondů. „My připravujeme celou řadu projektů. Právě tyto projekty by měly jakýmsi způsobem

⁷² <http://portal.mpsv.cz/>.

⁷³ <http://www.ct24.cz/regionalni/85839-moravskoslezsky-kraj-zna-lek-na-nezamestnanost/>.

popularizovat ty technické obory mezi dětmi na základních školách“ řekl Marian Lebieczik.

4.4. Vliv zahraničních investic na školství a vzdělání v MSK

V rámci analýzy dopadů zahraničních investic na Moravskoslezský kraj, jsou identifikovány určité kvalitativní změny v oblasti školství a vzdělávání v kraji.

PZI do Moravskoslezského kraje bezesporu přinesly a přinesou zvýšený zájem o technicky vzdělané pracovníky, ať na úrovni dělníků, přes zaměstnance středního managementu, až po obsazování pozic vrcholového vedení zahraničních korporací. Dle marketingových průzkumů společnosti HMMC existuje i kladná zpětná vazba tzn., že studenti či absolventi technických škol v MSK mají zájem pracovat v nadnárodních společnostech. Jediná negativa jsou spatřována v nízké úrovni znalosti anglického jazyka potenciálních zaměstnanců, v neznalosti kultury a také stylu práce zahraničních zaměstnavatelů. Tyto problémy se však investoři ve spolupráci s vysokými a středními školami v MSK snaží odstranit pomocí vhodných nástrojů, jako jsou například zahraniční stáže pro studenty či jazykové kurzy.⁷⁴

PZI mají dle mého názoru vliv na vzdělávání ve dvou směrech. Prvním, jak již bylo řečeno výše, je bezesporu vzdělávání a vyškolení kvalifikovaných technických odborníků a pracovníků, které odpovídá struktuře, charakteru, zaměření a potřebám samotných investorů v kraji. V této souvislosti MSK ve spolupráci s Agenturou pro regionální rozvoj, a.s. zahájil roku 2006 kampaň **ForTech**. Cílem této iniciativy je podpořit a motivovat děti na základních školách ke studiu na vysokých, středních školách či učilištích technického typu a postupně taky vracet ztracenou prestiž těchto profesí. ARR, a.s. vyhodnotila tento projekt velice kladně, proto na začátku roku 2007 iniciovala druhou etapu projektu s názvem **ForTech II.**, který již nebyl zaměřen pouze na děti a mladé lidi, ale také na obyvatele v produktivním věku, kteří by se mohli pro dané technické obory rekvalifikovat.

Na druhé straně je však potřeba nahlížet na vzdělávání, potažmo školství z hlediska toho, že zahraniční investoři a jejich zaměstnanci, kteří se lokalizují v dané oblasti, se

⁷⁴ http://www.arr.cz/userfiles/file/Hyundai_zkracena_verze.pdf.

stěhují se svými rodinami a dětmi, pro které samozřejmě požadují potřebné podmínky k jejich studiu.⁷⁵

Na území MSK se nachází 5 mateřských škol s výukou cizího jazyka, 1 soukromá a 5 státních škol základních a 8 středních škol s výukou v cizím jazyce. Terciární vzdělávání není již v dnešní době jazykově omezeno, v rámci nejrozličnějších výměnných programů mezi univerzitami (např. Erasmus program) je možno studovat v jiném, než českém jazyce prakticky na všech vysokých školách v ČR, tudíž i v MSK. Souvislost se zahraničními investicemi a školstvím v Moravskoslezském kraji jsem však dohledala pouze u jedné školské instituce v okrese Ostrava-město, kterou tvoří mateřská škola, základní škola a dvojjazyčné gymnázium, tzv. 1st Internationale School of Ostrava, jindy nazývané též Ostrcilova Internationale School. Tato škola vznikla roku 2005. Výuka zde probíhá v anglickém a českém jazyce a je určena především pro děti cizí státní příslušnosti, které jsou do této školy přijímány automaticky, tedy bez přijímacího řízení. Tyto tzv. bilingvní třídy mohou navštěvovat samozřejmě i děti české státní příslušnosti, které ovšem musí úspěšně projít přijímacím řízením. V současné době je v této multikulturní škole vzděláváno přes 100 žáků, ze 17 různých států, téměř polovinu však tvoří jihokorejské děti, jejichž rodiče pracují v závodech automobilky Hyundai Motors Co. v Nošovicích.⁷⁶

4. 5. Vliv zahraničních investic na dopravní infrastrukturu v Moravskoslezském kraji

Dalším ze zprostředkovaných vlivů PZI v Moravskoslezském kraji je vliv na dopravní infrastrukturu. Dle M. Víturky⁷⁷ je největší důraz v souvislosti s PZI a dopravní infrastrukturou v regionu kladen na:

1. dobudování a modernizace páteřní dopravní sítě v regionu,
2. modernizace a dobudování komunikací regionálního významu,
3. zlepšení dopravní obsluhy regionu veřejnou dopravou,
4. přímé napojení regionu na hlavní evropské komunikační cesty.

⁷⁵ <http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/skoly.html>.

⁷⁶ http://student.kr-moravskoslezsky.cz/jazykove_vzdelavani.html.

⁷⁷ Víturka, 2000, s. 89.

Dle účastníků mezinárodní konference Transport 2009⁷⁸, mají PZI vliv na rozvoj dopravní infrastruktury v MSK, není to však také jediný faktor, který dopravu v kraji ovlivňuje.

Silniční doprava

Jako největší pozitivum je považováno zprovoznění dálnice D47, kdy došlo k opravdovému propojení MSK s Evropou a také dokončení stavebních prací na rychlostní komunikaci mezi Frýdkem – Místkem a Českým Těšínem. Postupně se začnou stavět také příslušné přivaděče a proběhne napojení na polskou dálnici A1. Další důležitou skutečností je nutnost dokončení páteřních komunikací MSK, konkrétně silniční trasy I/11 – I/57 s kapacitním napojením na Slovensko. Jde o hlavní propojení městských a průmyslových center s možností dalšího rozvoje (Krnov, Opava, Ostrava, Frýdek - Místek, Karviná, Třinec, ve směru na Žilinu, včetně propojení automobilek Hyundai v MSK a Kia na Slovensku). Jedná se tedy o propojení větví VI. panevropského multimodálního koridoru (tzv. ostravské a žilinské větve).

Vodní doprava

Dalším důležitým opatřením v oblasti rozvoje dopravní infrastruktury v MSK je příprava projektu vodního průplavu Dunaj – Odra – Labe, který by pomohl zlepšit situaci při pozemní přepravě, avšak doposud se nepodařilo splavit celou délku řeky Odry.

Železniční doprava

II. tranzitní železniční koridor – modernizace byla ukončena roku 2004 a následovala rekonstrukce nádraží Svinov a železničního uzlu Bohumín.

III. tranzitní železniční koridor – optimalizace úseku Dětmárovice, až po hranice Slovenské republiky (sladěno s výstavbou silnice I/11).

Letecká doprava

Letiště Ostrava, a.s. bylo napojeno na dálnici D47, II. tranzitní železniční koridor a regionální dopravní systém.

⁷⁸ <http://www.msunion.cz/soubory/rp-zpravodaj/cislo-4-prosinec-2009.pdf>.

Nejdůležitějším krokem do blízké budoucnosti má být vytvoření logistického centra, které je velice důležité v rámci komplexní koordinace dopravy v MSK, ČR a EU. Veřejné logistické centrum v MSK je zatím v přípravné fázi a mělo by být umístěno do lokality, pro tyto účely nejvhodnější. Takovou lokalitou je v MSK Mošnov u Ostravy.

5. Závěr

Přímé zahraniční investice jsou fenoménem dnešní doby. Dopady těchto investic na území jsou jak pozitivní, tak negativní, přesto je o kvalitní zahraniční investory v kraji velký zájem. Zahraniční investice jsou dlouhodobě řazeny mezi významné nástroje místního rozvoje. Předpokladem pro příliv PZI je vznik kvalitního podnikatelského prostředí, což je spojeno s odpovídajícím objemem veřejných investic plynoucích do školství, vědy a výzkumu, inovací, na rozvoj dopravní infrastruktury apod.

V MSK je stav PZI v letech 2003 až 2008 výrazný. Zvýšená atraktivita MSK pro zahraniční investory je způsobena především kvalitní polohou kraje v rámci Evropy, stabilním politickým prostředím či relativně levnou pracovní silou.

V Moravskoslezském kraji se nachází 11 průmyslových zón, ve kterých identifikujeme 176 subjektů zahraničních investic, jako např. společnosti Hyundai Motors Co., ArcelorMittal, Tieto Enator, Siemens Automotive Beteiligung či Osram.

V mezikrajském srovnání je Moravskoslezský kraj na předních místech z hlediska přílivu přímých zahraničních investic.

V rámci jednotlivých okresů Moravskoslezského kraje je nejmarkantnější příliv přímých zahraničních investic do okresu Frýdek-Místek, kde se v roce 2006 lokalizovala jihokorejská automobilka Hyundai a mnoho dalších přidružených společností. Na druhé místo v meziokresním srovnání řadíme okres Ostrava-město, kde se nachází průmyslová zóna Ostrava - Hrabová se čtyřmi velkými zahraničními investory.

Přímé zahraniční investice mají bezesporu vliv na rozvoj ekonomiky kraje. Do jisté míry je tento fakt prokazatelný na makroekonomických ukazatelích, jako je HDP či míra nezaměstnanosti. Nelze však s jistotou říci, že se jedná o jediný faktor, který tyto indikátory ovlivňuje.

Z provedené analýzy přímých zahraničních investic v Moravskoslezském kraji vyplývají určité závislosti na růstu míry HDP a přílivu PZI do kraje. Korelace mezi těmito činiteli však nelze přesně určit. Hrubý domácí produkt v časové řadě 2003-2006 má stoupající tendence, bez větších výkyvů, což souvisí s celkovým

rozvojem území, který je způsoben mnoha faktory, tedy ne pouze přílivem zahraničních investic. Výjimku pak tvoří rok 2006, kdy HDP překročil průměrný meziroční nárůst o více než 10 000 mil. Kč., což evidentně souvisí s lokalizací již zmíněné automobilky Hyundai Motors Co. na území MSK, v Mošnově u Ostravy.

Míra registrované nezaměstnanosti je v MSK jednou z nejvyšších v rámci České republiky, hůře je na tom pouze kraj Ústecký. V oblasti trhu práce a PZI v MSK je možno identifikovat určitou závislost. V časové řadě roku 2003-2008 docházelo k výraznému poklesu nezaměstnanosti, především v důsledku vytváření nových pracovních míst zahraničními společnostmi v kraji (např. HMMC, ArcelorMittal atd.). Nejnižší míra nezaměstnanosti je v okrese Ostrava-město a v okrese Frýdek-Místek, což jsou opět oblasti s lokalizací největších zahraničních investorů.

Ovšem v roce 2009 míra registrované nezaměstnanosti opětovně stoupla, především díky světové hospodářské krizi, která donutila mnohé zaměstnavatele, jak tuzemské, tak zahraniční, k hromadnému propouštění až stovek zaměstnanců. I přes to, že mnohé firmy v letošním roce plánují opětovný nábor pracovníků, analytici nepočítají s tím, že by hladina nezaměstnanosti v roce 2010 výrazně klesla.

Opatření pro růst veškerých ekonomických aktivit kraje je pod záštitou regionálních politik a ucelených rozvojových strategií. Strategii rozvoje MSK na období 2009-2016 tj. Moravskoslezský kraj 2015+ připravuje Agentura pro regionální rozvoj ve spolupráci s partnery. ARR definuje nejpalčivější problémy kraje a následně formuluje přesné strategické cíle.

„Vize MSK pro léta 2009-2016 je vytvořit konkurenceschopný region úspěšných a spokojených lidí.“⁷⁹

⁷⁹ <http://www.ct24.cz/regionalni/85839-moravskoslezsky-kraj-zna-lek-na-nezamestnanost/>.

Seznam literatury

Knihy:

1. BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. Teorie regionálního rozvoje (nástin, kritika, klasifikace). Praha: Karolinum, 2002. 211 s. ISBN 80-246-0384-5
2. DIDEROT, Velká všeobecná encyklopedie. Praha: Diderot, 2000. 639 s. ISBN 80-902723-5-5.
3. HUČKA, M. Správa korporací. Ostrava: VŠP, 2007, 149 s. ISBN 978-80-86764-72-6.
4. KOLEKTIV AUTORŮ. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. Praha: IFEC, 2001. 264 s. ISBN 80-86412-08-3.
5. MAIER, G., TÖDTLING, F. Regionálna a urbanistická ekonomika. Teória lokalizácie a priestorová štruktúra. Bratislava: Elita, 1997. 240 s. ISBN 80-8044-044-1.
6. MALLYA, THADDEUS, J. S. Přímé zahraniční investice: Regionální růst a politika. Brno: Vutium, 2005. 43 s. ISBN 80-214-2977-1.
7. ŘÍMAN, M. Zahraniční investice. Praha: CEP, 2008. 99 s. ISBN 978-80-86547-90-9.
8. SRHOLEC, M. Přímé zahraniční investice v České republice. Teorie a praxe v mezinárodním srovnání. Praha: Linde, 2004. 171 s. ISBN 80-86131-52-1.
9. STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J. Regionální politika a její nástroje. Praha: Portál, 2009. 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.
10. VITURKA, M. Regionální ekonomie II. Brno: MU, 2000. 91 s. ISBN 80-210-225-4.
11. VITURKA, M. Zahraniční investice a strategie regionálního rozvoje. Brno: MU, 2000. 81 s. ISBN 80-210-2297-3.
12. VYBÍHAL, V., ŠACHROVÁ, V. Investiční pobídky v kontextu evropského regionu a měnícího se ekonomického, sociálního a právního prostředí. Brno, 2004. 115 s. ISBN 80-7157-758-8.
13. WAHLA, A., ŠINDLER, P., LEDNICKÝ, V. Euroregiony a sdružení obcí a měst na česko-polském příhraničí. Ostrava, 2001. 60 s. ISBN 80-7042-805-8.
14. WOKOUN, R. Česká regionální politika v období vstupu do EU. Praha: Oeconomica, 2003. 328 s. ISBN 80-245-0517-7.

15. WOKOUN, R. Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy. Praha: Prospektrum spol. s r. o., 2001. 200 s. ISBN 80-7175-100-6.
16. WOKOUN, R. Regionální rozvoj a jeho management v České republice. Praha: Oeconomica, 2007. 246 s. ISBN 978-80-245-1301-0.

Elektronické publikace

17. AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ [online]. Program rozvoje územního obvodu Moravskoslezského kraje pro období 2005-2008. 2006. [cit. 2010-3-4]. Dostupný z WWW:
<http://www.partnerstvi-msk.cz/zip/rea_0114b.pdf>.
18. AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ [online]. Studie dopadů investice Hyundai na Moravskoslezský kraj. Říjen 2007. [cit. 2010-3-4]. Dostupný z WWW:
http://www.arr.cz/userfiles/file/Hyundai_zkracena_verze.pdf.
19. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA [online]. Platební bilance. 2008. [cit. 2010-3-4] Dostupný z WWW:
http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2008_CZ.pdf.
20. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Ediční plán MSK. [online]. Prosinec 2009. [cit. 2010-3-4]. Dostupný z WWW:
<<http://www.ostrava.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/tab/7F004CBC8D>>.
21. REGIONÁLNÍ ROZVOJ [online]. Listopad 2007. [cit. 2010-3-4]. Dostupný z WWW:
<<http://www.vsrr.cz/reg/kestazeni/uvod6.pdf>>.
22. SDRUŽENÍ PRO ROZVOJ MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE A KRAJSKÉ HOSPODÁŘSKÉ KOMORY MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE [online]. Regionální podnikatelský zpravodaj. Prosinec 2009. [cit. 2010-3-4]. Dostupný z WWW:
<<http://www.msunion.cz/soubory/rp-zpravodaj/cislo-4-prosinec-2009.pdf>>.
23. SORNARAJAH, M. The International Law on Foreign Investment [online]. 2000. [cit. 2010-3-4]. Dostupný z WWW:
<http://www.amazon.com/International-Law-Foreign-Investment/dp/0521545560/ref=sr_1_1?ie=UTF8&s=books&qid=1271697030&sr=1-1#reader_0521545560>.
24. TRH PRÁCE A KRIZE V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI. [online]. 2009. [cit. 2010-3-4]. Dostupný z WWW:
<http://homel.vsb.cz/~tvr12/PUBLIKACE/2009_MSK_trh_prace_a_krize_final.pdf>.

25. ÚSTAV ZDRAVOTNICKÝCH INFORMACÍ A STATISTIKY ČR. Zdravotnická ročenka MSK [online]. 2008. [cit. 2010-4-4].
Dostupný z WWW:
<http://www.uzis.cz/download.php?ctg=10®ion=80&mnu_id=3997&mnu_action=select>.

WWW stránky:

26. Agentura pro regionální rozvoj [online]. Cestovní ruch. 2008. [cit. 2010-1-4].
Dostupná z WWW:
<<http://www.arr.cz/cz/hlavni-cinnosti/marketing-ms-kraje/cestovni-ruch.html>>.
27. Council of Europe [online]. What Is_Euroregion 2008. [cit. 2010-4-15].
Dostupný z WWW:
<http://www.coe.int/t/e/legal_affairs/local_and_regional_democracy/areas_of_work/transfrontier_cooperation/euroregions/WhatIs_Euroregion.asp#TopOfPage>.
28. Czech Republic. [online]. Kraje ČR. Duben 2010. [cit. 2009-10-15].
Dostupný z WWW:
<<http://www.ceska-republika.estranky.cz/stranka/kraje-cr>>.
29. Česká národní banka. Přímé zahraniční investice do České republiky [online]. 2008. [cit. 2010-3-3].
Dostupný z WWW:
<http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2008_CZ.pdf>.
30. Český statistický úřad [online]. 2009. [cit. 2010-3-4].
Dostupný na WWW: <<http://www.czso.cz/>>.
31. Česká televize [online]. Nezaměstnanost v MSK. Duben 2010. [cit. 2010-3-4].
Dostupná z WWW:
<<http://www.ct24.cz/regionalni/85839-moravskoslezsky-kraj-zna-lek-na-nezamestnanost/>>.
32. Euroregiony [online]. 2010. [cit. 2010-3-4].
Dostupný z WWW:
<http://mapy.crr.cz/tms/crr_a/euro/index.php?lg=cz#c=3716881%252C5530029&z=2&l=ajax_euro,ajax_euro_plochy&p=&>.
33. Metodická podpora regionálního rozvoje [online]. Duben 2010. [cit. 2010-1-2].
Dostupný z WWW:
<<http://www.regionaldevelopment.cz/index.php/home.html>>.
34. Moravskoslezský kraj - krajský úřad [online]. Geografické informace. 2010. [cit. 2010-3-4].
Dostupný z WWW:
<http://o-kraji.kr-moravskoslezsky.cz/geograficke_informace.html>.
35. Moravskoslezský kraj[online]. Školství v MSK. 2010. [cit. 2010-3-4].
Dostupná z WWW:

- <http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/sk_prijimaci_rizeni_01.html>.
36. Okresy Moravskoslezského kraje [online]. 2010. [cit. 2010-3-4].
Dostupný z WWW:
<http://www.risy.cz/UserFiles/Image/Sdilene/Okresy/okresy_morslez_kraj.gif>.
37. Sbírka zákonů. [online]. Zákon o podpoře regionálního rozvoje. 2010. [cit. 2010-2-2].
Dostupný z WWW:
<<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb00248&cd=76&typ=r>>.
38. Úřad práce Ostrava [online]. 2010. [cit. 2010-3-4].
Dostupná z WWW:
<<http://portal.mpsv.cz/>>.

Seznam zkratek a symbolů

ARR	–	Agentura pro regionální rozvoj
CO.	–	Company
ČR	–	Česká republika
DPH	–	Daň z přidané hodnoty
EU	–	European Union Evropská Unie
GDP	–	Gross domestic product
HDP	–	Hrubý domácí produkt
HMMC	–	Hyundai Motor Manufacturing Company
MSK	–	Moravskoslezský kraj
NACE	–	Klasifikace ekonomických činností v ČR, nahrazující OKEČ
NUTS	–	Nomenclature des Unites Territoriales Statistique Nomenklatura územních statistických jednotek
OKEČ	–	Odvětová struktura ekonomických činností
PZI	–	Přímé zahraniční investice
ÚP	–	Úřad práce
USD	–	Americký dolar
V a V	–	Věda a výzkum
ZPBD	–	Zdravotníci pracovníci mlékaři s odbornou způsobilostí
ŽP	–	Životní prostředí

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mně požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě, 7. května 2010

.....
Milada Lipková

Adresa trvalého pobytu studenta:

Korejská 280/24

702 00, Ostrava